

II

(Nelegislatívne akty)

ODPORÚČANIA

ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2021/1700

15. septembra 2021

o interných programoch dodržiavania pravidiel, pokiaľ ide o kontroly výskumu zahŕňajúceho položky s dvojakým použitím podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/821, ktorým sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/821 z 20. mája 2021, ktorým sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím ⁽¹⁾,

keďže:

- (1) Nariadením (EÚ) 2021/821 sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím.
- (2) Účinný, jednotný a konzistentný systém kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím je potrebný na podporu bezpečnosti EÚ a medzinárodnej bezpečnosti a na zabezpečenie dodržiavania medzinárodných záväzkov a povinností členských štátov a Európskej únie (EÚ), najmä v súvislosti s nešírením zbraní a presadzovaním rovnakých podmienok pre hospodárske subjekty EÚ.
- (3) Spoločné prístupy a postupy, pokiaľ ide o interné programy dodržiavania pravidiel, môžu prispieť k jednotnému, efektívnemu, účinnému a konzistentnému uplatňovaniu kontrol v rámci EÚ.
- (4) Vzhľadom na rastúci význam kontrol vývozu v rámci integrovaných trhov, rýchly vedecký a technologický pokrok, úlohu výskumných organizácií a výskumných pracovníkov a na to, ako môže európsky výskumný a inovačný sektor prilákať verejné a súkromné investície z celého sveta, závisí účinnosť kontrol vývozu do veľkej miery od informovanosti výskumných inštitúcií a ich aktívneho úsilia zameraného na dodržiavanie vývozných obmedzení. Výskumné inštitúcie na tento účel zvyčajne zavádzajú súbor interných politík a postupov, označovaný aj ako interný program dodržiavania pravidiel.
- (5) Toto odporúčanie poskytuje rámec na pomoc výskumným organizáciám a výskumným pracovníkom, výskumným manažérom a pracovníkom zodpovedným za dodržiavanie súladu s cieľom identifikovať, riadiť a zmiernovať riziká spojené s kontrolami vývozu položiek s dvojakým použitím a uľahčiť dodržiavanie príslušných zákonov a iných právnych predpisov EÚ a členských štátov.
- (6) Týmto odporúčaním sa takisto poskytuje rámec na podporu príslušných orgánov členských štátov pri vypracúvaní osobitných osvetových programov, ako aj pri posudzovaní rizík súvisiacich s výskumnými činnosťami pri výkone ich zodpovednosti za rozhodovanie o vývozných povoleniach na položky s dvojakým použitím uvedené v prílohe I k nariadeniu (EÚ) 2021/821.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 206, 11.6.2021, s. 1.

- (7) Toto odporúčanie bolo predmetom rozsiahleho preskúmania v koordinačnej skupine pre položky s dvojakým použitím v rokoch 2019 a 2020 a zohľadňujú sa v ňom pripomienky doručené počas verejnej konzultácie, ktorá sa konala v poslednom štvrtroku 2020.
- (8) Toto odporúčanie by malo byť nezáväzná a výskumné organizácie a výskumní pracovníci neprestávajú niesť zodpovednosť za plnenie svojich povinností podľa nariadenia (EÚ) 2021/821, pričom Komisia by mala zabezpečiť, aby toto odporúčanie zostalo v priebehu času relevantné,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

Členským štátom a vývozcom vrátane výskumných organizácií a výskumných pracovníkov sa odporúča, aby v záujme plnenia si svojich povinností podľa nariadenia (EÚ) 2021/821 zohľadnili nezáväzná usmernenia uvedené v prílohe k tomuto odporúčaniam.

V Bruseli 15. septembra 2021

Za Komisiu
Valdis DOMBROVSKIS
výkonný podpredseda

PRÍLOHA

OBSAH

Úvod	4
Slovník pojmov	4
Oddiel 2 Informovanosť pre výskumných pracovníkov	8
Oddiel 1 Úvod do riadenia	9
2.1. Úvod	9
2.2. Oblasti výskumu a scenáre, ktoré by mohli aktivovať kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím	9
2.3. Základy systému EÚ na kontrolu vývozu položiek s dvojakým použitím	11
2.3.1. Nariadenie EÚ o položkách s dvojakým použitím	11
2.3.2. Ako čítať text kódov pre položky s dvojakým použitím?	13
2.3.3. Kontroly softvéru (podkategória D)	14
2.3.4. Kontroly technológií (podkategória E)	15
2.3.5. Uvoľňovania spod kontroly pre položky s dvojakým použitím	17
2.3.6. Kontrolované činnosti	20
2.3.7. Typy povolení	21
2.3.8. Kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname	22
2.3.9. Varovné signály	23
2.3.10. Kontrola technickej pomoci	23
2.3.11. Kontroly vývozu a reštriktívne opatrenia (sankcie)	23
2.3.12. Najčastejšie otázky	23
Oddiel 3 Vytvorenie alebo kontrola interného programu dodržiavania pravidiel pre výskum zahŕňajúci položky s dvojakým použitím	24
3.1. Posudzovanie rizík	25
3.2. Základné prvky interného programu dodržiavania pravidiel	25
3.2.1. Závazok vrcholového manažmentu dodržiavať predpisy	26
3.2.2. Organizačná štruktúra, zodpovednosti a zdroje	26
3.2.3. Odborná príprava a zvyšovanie informovanosti	28
3.2.4. Proces a postupy preverovania vývozu	29
3.2.5. Preskúmanie výkonnosti, audity, podávanie správ a nápravné opatrenia	34
3.2.6. Vedenie záznamov a dokumentácia	35
3.2.7. Fyzická bezpečnosť a bezpečnosť informácií	36
Dodatky	52
Dodatok 1 Oblasti výskumu, pri ktorých je väčšia pravdepodobnosť, že budú mať na ne vplyv kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím	38
Dodatok 2 Scenáre výskumu týkajúce sa toho, kde môže dôjsť k zavedeniu kontrol vývozu	40
Dodatok 3 Zoznam varovných signálov	42
Dodatok 4 Užitočné otázky pri vytváraní interného programu dodržiavania pravidiel výskumnej organizácie	44
Dodatok 5 Vývojový diagram licenčných požiadaviek na vývoz a transfery položiek s dvojakým použitím v rámci EÚ	47
Dodatok 6 Príklady novej organizačnej štruktúry v oblasti dodržiavania pravidiel vo výskumnej organizácii	48
Dodatok 7 Zhrnutie licenčných požiadaviek na položky s dvojakým použitím	50
Dodatok 8 Úrovně technologickej pripravenosti	51
Dodatok 9 Odkazy a kontakty	52

Úvod

Toto usmernenie je vypracované s cieľom pomôcť výskumným organizáciám ⁽¹⁾ a ich výskumným pracovníkom, vedúcim výskumným pracovníkom a zamestnancom zabezpečujúcim dodržiavanie súladu identifikovať, riadiť a zmierňovať riziká spojené s kontrolami vývozu položiek s dvojakým použitím a uľahčiť dodržiavanie príslušných právnych predpisov EÚ a vnútroštátnych právnych predpisov.

Usmernenie má štruktúru troch oddielov a obsahuje niekoľko dodatkov. Tieto tri oddiely sú navzájom nezávislé. Pri čítaní všetkých oddielov naraz sa uvedené vysvetlenia do určitej miery navzájom prekrývajú. Je to zámerné. Oddiely 1 až 3 sú vypracované pre nasledujúce cieľové publikum:

- Oddiel 1 slúži ako úvod pre úrovne riadenia vo výskumných organizáciách a zdôrazňuje sa v ňom význam záväzku vrcholového manažmentu dodržiavať súlad na účely vykonávania primeraných a účinných interných opatrení na dodržiavanie pravidiel.
- Oddiel 2 obsahuje podrobnosti o informovanosti pre výskumných pracovníkov vrátane základov kontrol vývozu položiek s dvojakým použitím, vysvetlenia kontrolného zoznamu a možného vplyvu na činnosti spojené s výskumom.
- V oddiele 3 je uvedené osobitné usmernenie pre zamestnancov zabezpečujúcich dodržiavanie súladu o tom, ako zostaviť a preskúmať interný program dodržiavania pravidiel.

Toto usmernenie sa prijíma v súlade s nariadením (EÚ) 2021/821 z 20. mája 2021, ktorým sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím (ďalej len „nariadenie EÚ o položkách s dvojakým použitím“). Komisia ho môže v budúcnosti aktualizovať na základe vyvíjajúcich sa okolností vrátane akýchkoľvek príslušných revízií systému EÚ na kontrolu vývozu.

Príklady v tomto usmernení, ktoré odkazujú na znenie kódov dvojakého použitia, sú názorné. Sú odvodené z prílohy I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím, naposledy aktualizovanej v roku 2020. Najnovšiu klasifikáciu nájdete v najnovšej aktualizácii prílohy I.

Ak má výskumná organizácia po prečítaní informácií uvedených v tomto usmernení otázky týkajúce sa stavu kontroly jej príslušného výskumu alebo má ďalšie otázky spojené s týmto usmernením, môže sa obrátiť na príslušný vnútroštátny orgán členského štátu EÚ, v ktorom je usadená ⁽²⁾.

Toto usmernenie vychádza z usmernenia EÚ o internom programe dodržiavania pravidiel pre kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím uverejneného v auguste 2019 ⁽³⁾, z existujúcich usmerňovacích materiálov pre akademickú obec z členských štátov EÚ a z najlepších postupov výskumných organizácií.

V tomto usmernení sa zohľadňujú pripomienky, ktoré Komisia dostala v súvislosti s cieľovou verejnou konzultáciou uskutočnenou vo štvrtom štvrtroku 2020. ⁽⁴⁾ Návrh usmernenia bol hodnotený veľmi pozitívne a bolo predložených niekoľko veľmi užitočných návrhov. Vylepšila sa najmä štruktúra usmernenia v záujme odstránenia určitých prekrývaní a doplnili sa ďalšie vysvetlenia týkajúce sa kontrol softvéru.

SLOVNÍK POJMOV

V tomto slovníku pojmov sa vysvetľujú alebo vymedzujú opakujúce sa pojmy použité v tomto usmernení. Položky označené * odkazujú na vymedzenie pojmov z nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím. Opisy položiek bez * by sa nemali chápať ako právne záväzné vymedzenie pojmov.

⁽¹⁾ Výskumnými organizáciami sú na účely tohto usmernenia subjekty vykonávajúce výskum, ktoré pôsobia v akademickom alebo výskumnom sektore bez ohľadu na ich právnu formu (organizované podľa verejného alebo súkromného práva) alebo spôsob financovania a ktorých primárnym cieľom je nezávislé vykonávanie základného výskumu, priemyselného výskumu alebo experimentálneho vývoja alebo intenzívne šírenie výsledkov týchto činností prostredníctvom výučby, publikovania alebo odovzdávania vedomostí. Patria sem univerzity, vysoké školy, akadémie vedeckého aplikovaného výskumu a laboratória.

⁽²⁾ Zoznam príslušných orgánov je uvedený v dodatku 9.

⁽³⁾ Odporúčanie Komisie (EÚ) 2019/1318 z 30. júla 2019 o interných programoch dodržiavania pravidiel, pokiaľ ide o kontroly obchodovania s položkami s dvojakým použitím podľa nariadenia Rady (ES) č. 428/2009 uverejnené 5. augusta 2019 (Ú. v. EÚ L 205, 30.7.2019, s. 15) – Pozri aj: <http://data.europa.eu/eli/reco/2019/1318/oj>.

⁽⁴⁾ Podrobnosti o verejnej konzultácii sú uvedené na adrese: https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=292.

Pojem	Opis alebo vymedzenie pojmu
Austrálska skupina (Australia Group, AG)	Režim kontroly vývozu na kontrolu chemických a biologických výrobných zariadení, materiálov a technológií. Pozri aj: https://www.dfat.gov.au/publications/minisite/theaustraliagroupnet/site/en/index.html
Colné územie Únie	Colné územie Únie v zmysle článku 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 952/2013 z 9. októbra 2013, ktorým sa ustanovuje Colný kódex Únie ⁽¹⁾ (ďalej len „Colný kódex Únie“).
Dohovor o biologických a toxínových zbraniach (BTWC)	Dohovor o zákaze vývoja, výroby a hromadenia zásob bakteriologických (biologických) a toxínových zbraní a o ich zničení.
Dohovor o chemických zbraniach (CWC)	Dohovor o zákaze vývoja, výroby, hromadenia a použitia chemických zbraní a o ich zničení.
Interný program dodržiavania pravidiel*	Nepretržité účinné, náležité a primerané politiky a postupy prijaté vývozcami na zabezpečenie súladu s ustanoveniami a cieľmi tohto nariadenia a s podmienkami povolení zavedených podľa tohto nariadenia vrátane iného opatrení náležitej starostlivosti na posúdenie rizík súvisiacich s vývozom položiek koncovým používateľom a ich konečným použitím.
Koncový používateľ	Konečný príjemca položiek určených na vývoz v zahraničí.
Položky kybernetického dohľadu*	Položky s dvojakým použitím osobitne navrhnuté tak, aby umožňovali tajné sledovanie fyzických osôb monitorovaním, extrahovaním, zhromažďovaním alebo analýzou údajov z informačných a telekomunikačných systémov.
Položky s dvojakým použitím*	Položky, vrátane softvéru a technológie, ktoré možno použiť tak na civilné, ako aj na vojenské účely a zahŕňajú položky, ktoré možno použiť na navrhovanie, vývoj, výrobu alebo používanie jadrových, chemických alebo biologických zbraní alebo ich nosičov vrátane všetkých položiek, ktoré sa dajú použiť tak na nevýbušné účely, ako aj na akúkoľvek formu podpory pri výrobe jadrových zbraní alebo iných jadrových výbušných zariadení.
Položky s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname	Položky s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím.
Položky s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname	Položky s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím a na ktoré sa môžu vzťahovať kontroly vývozu (univerzálne kontroly). Patria sem položky, ktoré sú (tesne) pod technickými prahovými hodnotami v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím.
Povolenie	Licencia
Príjemca	Prvý príjemca položiek určených na vývoz v zahraničí. Môže to byť miesto, kde položka zostáva, a v takom prípade bude príjemcom koncový používateľ.
Príloha I, príloha II alebo príloha IV k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím	Príloha I, príloha II alebo príloha IV k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/821 z 20. mája 2021, ktorým sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím. Prílohy sa každoročne aktualizujú prostredníctvom delegovaného aktu Komisie. Najnovšia aktualizácia je uvedená na stránke https://eur-lex.europa.eu .

Rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN (BR OSN) č. 1540	Rezolúcia Organizácie Spojených národov, ktorej cieľom je zabrániť neštátnym subjektom v získavaní jadrových, biologických a chemických zbraní, ich nosičov a súvisiacich materiálov.
Režim kontroly raketových technológií (MTCR)	Režim kontroly vývozu na kontrolu nosičov (bezpilotné vzdušné prostriedky a riadené strely) pre jadrové, chemické alebo biologické zbrane hromadného ničenia. Pozri aj: https://mtcr.info/
Režimy kontroly vývozu	Mnohostranné dohody, ktorých cieľom je zabrániť šíreniu jadrových, biologických a chemických zbraní a ich nosičov, ako aj zabrániť destabilizačnému hromadeniu konvenčných zbraní a položiek s dvojakým použitím, napr. zavedením zoznamov položiek, ktoré by mali byť pod kontrolou. Režimy kontroly vývozu sa týkajú Skupiny jadrových dodávateľov (NSG), Zangerovho výboru (ZC), Režimu kontroly raketových technológií (MTCR), Austrálskej skupiny (AG) a Wassenaarského usporiadania (WA).
Sankcie	Reštriktívne opatrenia zamerané na štáty alebo subjekty a jednotlivcov. Niektoré nariaďuje Bezpečnostná rada OSN, zatiaľ čo iné prijíma autonómne Európska únia alebo na vnútroštátnej úrovni členský štát EÚ.
Skupina jadrových dodávateľov (NSG)	Režim kontroly vývozu tovaru a technológií súvisiacich s jadrovou energiou. Pozri aj: https://www.nuclearsuppliersgroup.org/en/
Spoločný zoznam vojenského materiálu EÚ	Spoločný zoznam vojenského materiálu Európskej únie s materiálom, na ktorý sa vzťahuje spoločná pozícia Rady 2008/944/SZBP, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu. Zoznam sa každoročne aktualizuje. Najnovšia aktualizácia je uvedená na stránke https://eur-lex.europa.eu/ .
Šírenie zbraní	Tok položiek (vrátane softvéru a technológií) z krajín, ktoré vlastnia tieto položky, do krajín, ktoré ich nevlastnia a ktoré sa snažia získať prístup k týmto položkám na použitie v programoch týkajúcich sa zbraní hromadného ničenia.
Technológia*	Špecifické informácie potrebné na vývoj, výrobu alebo používanie tovaru. Tieto informácie majú formu technických údajov alebo technickej pomoci.
Transfer v rámci EÚ alebo transfer	Pohyb alebo prenos položky s dvojakým použitím uvedenej v prílohe IV k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím od dodávateľa v jednom členskom štáte EÚ k príjemcovi v inom členskom štáte EÚ.
Univerzálne kontroly	Kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname, podľa podmienok, uvedených najmä v článkoch 4, 5, 9 a 10 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím.
Úroveň technologickej pripravenosti (TRL)	Úroveň technologickej pripravenosti je disciplinárne nešpecifický systém merania s indikátormi úrovne vyspelosti jednotlivých technológií.
Verejne dostupné*	Technológia alebo softvér, ktoré sa bez obmedzenia poskytujú na ďalšie šírenie (obmedzenia na základe autorských práv neznamenaajú, že „technológia“ alebo „softvér“ nie sú „verejne dostupné“).

Výskumné organizácie	Subjekty vykonávajúce výskum, ktoré pôsobia v akademickom alebo výskumnom sektore bez ohľadu na ich právnu formu (organizované podľa verejného alebo súkromného práva) alebo spôsob financovania a ktorých primárnym cieľom je nezávislé vykonávanie základného výskumu, priemyselného výskumu alebo experimentálneho vývoja alebo intenzívne šírenie výsledkov týchto činností prostredníctvom výučby, publikovania alebo odovzdávania vedomostí. Patria sem univerzity, vysoké školy, akadémie vedeckého aplikovaného výskumu a laboratória.
Vývoz*	<ul style="list-style-type: none"> — vývozný proces v zmysle článku 269 Colného kódexu Únie, — spätný vývoz v zmysle článku 270 Colného kódexu Únie, spätný vývoz nastáva aj vtedy, ak sa počas tranzitu cez colné územie Únie podľa článku 2 bodu 11 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím musí podať predbežné colné vyhlásenie o výstupe, pretože sa zmenilo miesto konečného určenia položiek, — pasívny zušľachtovací styk v zmysle článku 259 Colného kódexu Únie, — prenos softvéru alebo technológie elektronickými médiami vrátane faxu, telefónu, elektronickej pošty alebo akéhokoľvek iného elektronického prostriedku do miesta určenia mimo colného územia Únie, zahŕňa to sprístupnenie takéhoto softvéru a technológie v elektronickej podobe fyzickým alebo právnickým osobám alebo partnerstvám mimo colného územia Únie, zahŕňa to aj ústny prenos technológie, keď je technológia opísaná médium umožňujúcim hlasový prenos.
Vývozca*	<p>Akákoľvek fyzická alebo právnická osoba alebo akékoľvek partnerstvo, ktoré:</p> <ul style="list-style-type: none"> — má v čase prijatia vývozného colného vyhlásenia alebo vyhlásenia o spätnom vývoze alebo predbežného colného vyhlásenia o výstupe zmluvu s príjemcom v tretej krajine a má právomoc rozhodnúť o odoslaní položiek mimo colného územia Únie; pokiaľ nebola uzavretá zmluva o vývoze alebo ak zmluvná strana nekoná vo vlastnom mene, potom je vývozcom osoba, ktorá má právomoc rozhodnúť o odoslaní položiek mimo colného územia Únie, — rozhoduje o prenose softvéru alebo technológie elektronickými médiami vrátane faxu, telefónu, elektronickej pošty alebo akýmikoľvek inými elektronickými prostriedkami do miesta určenia mimo colného územia Únie alebo o sprístupnení takéhoto softvéru a technológie v elektronickej podobe fyzickým alebo právnickým osobám alebo partnerstvám mimo colného územia Únie. <p>Ak právo disponovať položkou s dvojakým použitím prináleží osobe, ktorá má bydlisko alebo je usadená mimo colného územia Únie podľa zmluvy, z ktorej sa pri vývoze vychádza, vývozca sa považuje za zmluvnú stranu, ktorá má bydlisko alebo je usadená na colnom území Únie.</p> <p>Akákoľvek fyzická osoba, ktorá preváža položky s dvojakým použitím určené na vývoz, ak sa tieto položky s dvojakým použitím nachádzajú v osobnej batožine uvedenej osoby v zmysle článku 1 ods. 19 písm. a) delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2015/2446 ⁽²⁾.</p>
Wassenaarské usporiadanie (WA)	Mnohostranný režim kontroly vývozu na účely kontroly konvenčných zbraní a tovaru a technológií s dvojakým použitím. Pozri aj: https://www.wassenaar.org/ .
Zanggerov výbor (ZC)	Zanggerov výbor vedie kontrolný zoznam, na základe ktorého sa aktivujú bezpečnostné záruky Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu ako podmienka dodávok tovaru súvisiaceho s jadrovou energiou. Pozri aj: http://zanggercommittee.org/
Základný vedecký výskum*	Experimentálna alebo teoretická práca vykonávaná predovšetkým na účely získavania nových poznatkov o základných princípoch javov alebo pozorovateľných skutočností, ktorá nie je primárne zameraná na konkrétny praktický účel alebo cieľ.

Zbrane hromadného ničenia (ZHN)	Chemické, biologické, rádiologické alebo jadrové (CBRN) materiály a ich nosiče schopné usmrtiť veľké množstvo ľudí.
Zbrojné embargo*	Zbrojné embargo uvalené na základe rozhodnutia alebo spoločnej pozície Rady alebo rozhodnutia Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) alebo zbrojné embargo uvalené na základe záväznej rezolúcie Bezpečnostnej rady Organizácie Spojených národov.
Zmluva o nešírení jadrových zbraní (NPT)	Zmluva o nešírení jadrových zbraní

(¹) Ú. v. EÚ L 269, 10.10.2013, s. 1.
(²) Ú. v. EÚ L 343, 29.12.2015, s. 1.

ODDIEL 1

Úvod do riadenia

Výskumné organizácie majú silnú motiváciu inovovať v prospech všetkých a pre medzinárodnú spoluprácu ako základ pre ďalší pokrok vo výskume. Prosperujúci európsky sektor výskumu a inovácií priťahuje verejné a súkromné investície z celého sveta. V rámci skutočnej a transparentnej spolupráce zameranej na rozvoj zmysluplného vedeckého a technického pokroku môže dochádzať aj k zahraničným ponukám spolupráce, pozvaniu a neformálnym výmenám s postrannými úmyslami, t. j. k hľadaniu prístupu k výskumu, ktorý zahŕňa položky s dvojakým použitím na iné ako uvedené účely. Výskumní pracovníci a výskumné organizácie môžu potom nechtiac porušovať vývozné predpisy. Na internete sú dostupné zdokumentované prípady ilustrujúce význam kontrol technológií v príslušných technologických oblastiach týkajúcich sa šírenia zbraní a opatrení na presadzovanie právnych predpisov v súvislosti s výskumnými pracovníkmi alebo výskumnými organizáciami.

Existujú kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím, ktorými sa riadia činnosti týkajúce sa položiek (materiály, zariadenia, softvér a technológie), ktoré možno použiť na civilné aj vojenské účely a ktoré môžu súvisieť s vytváraním konvenčných vojenských položiek alebo so šírením jadrových, rádiologických, chemických alebo biologických zbraní, známych aj ako zbrane hromadného ničenia, a ich nosičov, ako sú riadené strely a drony. Tieto kontroly môžu byť navyše doplnené o vnútroštátne opatrenia pre položky s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname, z dôvodu verejnej bezpečnosti alebo ľudských práv.

Spolupráca medzi výskumnými organizáciami a vládami je nevyhnutná na to, aby sa prispelo k bezpečnostným cieľom, medzinárodným bezpečnostným záväzkom a záväzkom v oblasti nešírenia jadrových zbraní Európskej únie (EÚ) a členských štátov, ako je Európska bezpečnostná stratégia, režimy kontroly vývozu, Dohovor o biologických zbraniach, Dohovor o chemických zbraniach, Zmluva o nešírení jadrových zbraní a rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 1540. Pri dosahovaní týchto cieľov zohráva dôležitú úlohu výskumná organizácia prostredníctvom zvyšovania informovanosti o rizikách a zodpovedajúceho konania. Kontrola vývozu položiek s dvojakým použitím nie je jediným politickým nástrojom na tento príspevok; preverovanie víz a sankcie sú príkladmi ďalších nástrojov politiky s konkrétnymi cieľmi a metódami, ktoré nie sú uvedené v tomto usmernení.

Kontrola vývozu položiek s dvojakým použitím predstavuje pre výskumné organizácie osobitné výzvy spojené s významom zdieľania výsledkov výskumu spolu s povinnosťou tzv. *publish or perish* v ekosystéme výskumu. Zvyšovanie informovanosti o týchto kontrolách je dôležitým aspektom prevencie a zmierňovania rizík súvisiacich s nedodržaním pravidiel. V EÚ sa úroveň skúseností s vykonávaním a riadením takýchto opatrení na dodržiavanie pravidiel vo výskumných organizáciách výrazne líši. Príslušné orgány v EÚ sa zaväzujú, že poskytnú usmernenie pre výskumné organizácie o tom, ako posilniť interné opatrenia na dodržiavanie pravidiel.

Zatiaľ čo je zrejmé, že stanovenie a zachovanie takýchto opatrení zo strany výskumných organizácií trvá určitý čas, na dosiahnutie súladu s príslušným nariadením EÚ o položkách s dvojakým použitím a vnútroštátnymi doplňujúcimi opatreniami je nevyhnutný systematický a primeraný prístup k interným opatreniam na dodržiavanie pravidiel pre kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím.

Je na každej výskumnej organizácii, aby určila, ako sa najlepšie vykonávajú interné opatrenia na dodržiavanie pravidiel a aké interné prevádzkové postupy pre jednotlivých výskumných pracovníkov sa majú dodržiavať. Dalo by sa to dosiahnuť vybudovaním nových štruktúr kontroly vývozu alebo začlenením týchto opatrení do (existujúcich) štruktúr, napríklad do poradných orgánov. Interný program dodržiavania pravidiel pre kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím je často iba jednou časťou celkového systému dodržiavania pravidiel výskumnej organizácie.

Mnohé výskumné činnosti, ktoré vykonávajú výskumné organizácie, nepodliehajú preverovaniu kontrol vývozu položiek s dvojakým použitím. Po prvé preto, lebo takýto výskum sa netýka žiadnej z položiek uvedených v zozname EÚ s položkami s dvojakým použitím. Po druhé preto, lebo výskum sa osobitne nezaobrá technológiou na vývoj, výrobu alebo použitie, ktorá je zodpovedná za dosiahnutie alebo rozšírenie kontrolovaných úrovní výkonu alebo funkcií v zozname EÚ s položkami s dvojakým použitím. A napokon preto, lebo ho možno označiť ako „základný vedecký výskum“ alebo „verejne dostupný“, ako je vymedzené v nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím, alebo predstavuje minimálne nevyhnutné informácie na účely patentových prihlášok.

Žiadna renomovaná výskumná organizácia si však neželá byť zapojená do zneužívania výskumu relevantného pre šírenie zbraní (výstup). Nejde len o povinnosť dodržiavať kontroly vývozu, ale je to aj v jej vlastnom záujme. Preto je dôležité, aby výskumné organizácie prijali primerané a účinné interné opatrenia na minimalizáciu rizika nedodržiavania pravidiel. V prípade zistenia nedodržiavania pravidiel môže byť výsledkom absencie takýchto opatrení právna zodpovednosť spájajúca sa s inštitúciou. Potrebný je záväzok vrcholového manažmentu, aby sa zdôraznil význam a hodnota, ktoré sa pripisujú účinnému dodržiavaniu pravidiel a aby sa zabezpečili primerané zdroje na zabezpečenie záväzkov v oblasti dodržiavania pravidiel.

ODDIEL 2

Informovanosť pre výskumných pracovníkov

2.1. Úvod

Kontroly EÚ pri vývoze položiek s dvojakým použitím existujú na to, aby sa zabránilo nežiaducemu hromadeniu konvenčných vojenských položiek a šíreniu jadrových, rádiologických, chemických a biologických zbraní, známych aj ako zbrane hromadného ničenia (ZHN), a ich nosičov, ako sú riadené strely a drony. Tieto kontroly môžu byť navyše doplnené o vnútroštátne opatrenia pre položky s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím, z dôvodu verejnej bezpečnosti alebo ľudských práv. Keďže položky s dvojakým použitím sa používajú predovšetkým na civilné účely, ich potenciál zneužitia nie je na prvý pohľad často zrejmý. V nesprávnych rukách však predstavujú hrozbu pre medzinárodný mier a bezpečnostné záujmy Európskej únie a jej členských štátov.

Výskumné organizácie sa často obávajú toho, ako verejnosť vníma výskum s vojenským potenciálom. „Dvojaké použitie“ sa v kontexte výskumu často zvažuje v širšom zmysle: aké je (ne)žiaduce civilné a vojenské aplikovanie výskumu alebo aké je potenciálne zneužitie výskumu na neetické účely.

Pokiaľ však ide o systém EÚ na kontrolu vývozu položiek s dvojakým použitím, „dvojaké použitie“ sa má chápať v obmedzenom zmysle. Vzťahuje sa na položky vrátane softvéru a technológie, ktoré možno použiť na civilné aj vojenské účely. Ďalšie informácie o rozsahu položiek s dvojakým použitím, ktoré sú alebo nie sú uvedené v zozname, nájdete v pododdieli 2.3.2 a dodatku 1.

Každá fyzická alebo právnická osoba má pri zaobchádzaní s položkami s dvojakým použitím zákonnú povinnosť dodržiavať príslušné zákony a nariadenia. Tieto zákonné povinnosti nie sú totožné s etickými motiváciami alebo vlastným obmedzovaním (ale môžu sa s nimi prekrývať), ktoré existujú s cieľom zabrániť alebo zmierniť riziká a potenciálne škody, ktoré môže spôsobovať škodlivé použitie výskumu zahŕňajúceho položky s dvojakým použitím.

Toto usmernenie hovorí o „výskume zahŕňajúcom položky s dvojakým použitím“: položky s dvojakým použitím, ktoré sa používajú počas výskumu alebo výskumu, ktorého výsledkom sú výstupy výskumu v akejkoľvek novej forme ^(*), spĺňajúce technickú špecifikáciu položky s dvojakým použitím v kontrolnom zozname EÚ položiek s dvojakým použitím alebo v doplňujúcom vnútroštátnom zozname položiek s dvojakým použitím (ak existuje). V obmedzenom počte prípadov zahŕňa situácie s vojenskými záujmami alebo záujmami konečného použitia/koncového používateľa ZHN pre položky s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname. Dôležité je poznamenať, že povolenie si nebude vyžadovať každá výskumná činnosť zahŕňajúca položky s dvojakým použitím. V pododdieli 2.3.6 sa podrobne uvádza, v ktorých prípadoch je potrebné povolenie.

2.2. Oblasti výskumu a scenáre, ktoré by mohli aktivovať kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím

Cieľom kontrol vývozu nie je cenzurovať vedecký výskum (výstup), ale zabrániť zneužívaniu súvisiacemu s bezpečnosťou pri prenose citlivého tovaru alebo vedomostí do zahraničia. Vedci a výskumné inštitúcie sú viazaní rovnakými zákonmi ako odvetvie výroby a všetci ostatní. Vývozcovia a informační makléri majú pred vývozom tovaru alebo prenosom informácií povinnosť skontrolovať, či si ich činnosť vyžaduje predchádzajúci

^(*) Napríklad tlačene alebo elektronické podoby šírenia, publikácie, prezentácie, komunikácie a spolupráce, v rámci ktorých sa výsledky výskumu prístupujú iným osobám ako autorom.

súhlas regulačných orgánov. Je známe, že v kontexte výskumu si to vyžaduje rovnováhu medzi obavami súvisiacimi s (medzi)národnou bezpečnosťou a akademickou slobodou, ale aj snahu o otvorený prístup k výstupom a údajom výskumu:

- Akademická sloboda je základným právom zaručeným Chartou základných práv Európskej únie ⁽⁶⁾. Výskumní pracovníci a výskumné organizácie však tým nie sú oslobodení od dodržiavania nariadení, ktoré sú stanovené na ochranu bezpečnostných záujmov EÚ a jej členských štátov ⁽⁷⁾.
- Cieľom snahy o otvorený prístup, ako to vyžadujú niektoré programy financovania, je zlepšiť prístup k výstupom výskumu a údajom a ich opätovné využitie. Ani tieto ciele otvoreného prístupu však neoslobodzujú výskumných pracovníkov a výskumnú organizáciu od toho, aby najprv preverili navrhované publikácie a súbory údajov podľa ustanovení o kontrole (technológie) v nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím a podľa toho konali.

Výskumné disciplíny v oblasti vedy, technológie a inžinierstva budú pravdepodobne častejšie podliehať kontrolám vývozu položiek s dvojakým použitím ako akademické činnosti v oblasti humanitných vied, sociálnych vied a ekonomiky.

Nasledujúce témy sú **príkladmi výskumu, ktoré by mohli aktivovať kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím**:

- zmena hostiteľského spektra vírusu nodulárnej dermatitídy na ľudské rezervoáre,
- multispektrálne zobrazovacie snímače na zber údajov o plodinách,
- laserová technológia obohacovania uránu novej generácie ako potenciálna alternatíva k priemyselnému obohacovaniu, ktoré zahŕňa urán v plynnom skupenstve v centrifúgach,
- 3D tlač energetických materiálov,
- prototyp dronu s postrekovým systémom na boj proti vírusu východnej encefalitídy koní a
- autonómna vedecká ponorná loď, ktorá automaticky zbiera údaje v hlbokomorských oblastiach.

V dodatku 1 sú zobrazené oblasti výskumu, ktoré okrem iného môžu podliehať kontrolám vývozu položiek s dvojakým použitím, pretože kontrolný zoznam EÚ položiek s dvojakým použitím obsahuje položky v týchto technologických oblastiach. Napríklad výskum súvisiaci s jadrovou fyzikou a inžinierstvom sa môže zaoberať jadrovými reaktormi, osobitne navrhnutým alebo upraveným zariadením a komponentmi jadrových reaktorov alebo s jadrovým materiálom, ktorý je v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím. Neznamená to, že všetok súvisiaci výskum je štandardne výskumom zahŕňajúcim položky s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname ⁽⁸⁾, ani že výskumná činnosť si vyžaduje povolenie.

V dodatku 2 sú zdôraznené niektoré opakujúce sa scenáre výskumu, ktoré môžu aktivovať kontroly vývozu:

- výučba ⁽⁹⁾, konzultácie, spolupráca alebo práca na výskume, ktorý sa týka položiek s dvojakým použitím, s hosťujúcimi zahraničnými výskumníkmi na colnom území Únie ⁽¹⁰⁾,

⁽⁶⁾ Článok 13 Charty základných práv Európskej únie uverejnenej 7. júna 2016 (Ú. v. EÚ C 202, 7.6.2016, s. 389) – http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2016/oj.

⁽⁷⁾ Existovať môžu aj vnútroštátne právne predpisy o akademicknej slobode a ich obmedzeniach.

⁽⁸⁾ Pokiaľ ide napríklad o jadrový materiál, v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím sa stanovuje výnimka pre množstvá prírodného uránu alebo obohateného uránu s hmotnosťou štyroch gramov alebo menej, ak ich obsahujú snímacia súčasť prístrojov.

⁽⁹⁾ Výučba sa spravidla nezaobera výskumom zahŕňajúcim položky s dvojakým použitím. Vzdelávacie informácie používané na výučbu sú spravidla už verejne dostupné a preto sú oslobodené od kontroly vývozu. Štandardné oslobodenie výučby od preverovania kontrol vývozu položiek s dvojakým použitím však nie je správne. Napríklad: vzdelávacie materiál, ktorý nie je verejne dostupný a ktorý je dôležitý pre návrh, výstavbu, prevádzku alebo údržbu zariadenia na obohacovanie uránu alebo zariadenia na opätovné spracovanie jadrového paliva, môže podliehať kontrolám vývozu.

Kontroly vývozu sa v mnohých prípadoch nevzťahujú na činnosti výučby. Výučba štátnych príslušníkov tretích krajín na colnom území Únie však môže patriť do pojmu „technická pomoc“, ako sa to stanovuje v nariadeniach EÚ o reštriktívnych opatreniach a sankciách alebo vo vnútroštátnych opatreniach na kontrolu vývozu.

⁽¹⁰⁾ Preverovanie víz pre zahraničných výskumných pracovníkov navštevujúcich výskumné organizácie EÚ sa často vykonáva odlišne od kontrol vývozu vo výskumných organizáciách a rôznymi príslušnými orgánmi.

- výučba, konzultácie, spolupráca alebo práca na výskume, ktorý sa týka položiek s dvojakým použitím, mimo colného územia Únie,
- organizovanie (virtuálnej) konferencie/zasadnutia/seminára alebo prezentácia na (virtuálnej) konferencii/zasadnutí/seminári na colnom území Únie alebo mimo neho o výskume, ktorý zahŕňa položky s dvojakým použitím,
- publikovanie o technológiách s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname,
- odosielanie informácií na účely patentovej prihlášky a patentovaných informácií a
- vývoz hmotných položiek s dvojakým použitím (tovaru) vrátane návrhu prototypu a použitého laboratórneho vybavenia.

V každom z týchto scenárov je zároveň dôležité určiť, či sa na položky, druh činnosti, konečné použitie alebo dotknuté subjekty a krajiny uplatňujú nejaké restriktívne opatrenia alebo sankcie na úrovni EÚ alebo na vnútroštátnej úrovni.

Pri týchto scenároch sú osobná motivácia, zdroj financovania výskumu, povaha výskumných partnerov a účel výskumu irelevantné pre určenie toho, či výskum zahŕňajúci položky s dvojakým použitím spĺňa prahové hodnoty technickej kontroly.

Kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím môžu počas životného cyklu výskumu vznikáť na rôznych úrovniach: vo fáze financovania výskumu, projektovej žiadosti, vypracovania zmluvy, šírenia výstupov výskumu atď. V oddiele 3 sú uvedené ďalšie informácie o tom, ako nastaviť systematický postup preverovania vývozu na rôznych úrovniach počas životného cyklu výskumu.

2.3. Základy systému EÚ na kontrolu vývozu položiek s dvojakým použitím

2.3.1. Nariadenie EÚ o položkách s dvojakým použitím

Systém EÚ na kontrolu vývozu položiek s dvojakým použitím sa riadi nariadením EÚ o položkách s dvojakým použitím.

Príloha I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím obsahuje zoznam EÚ položiek s dvojakým použitím. Všetky položky v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím si vyžadujú licenciu na vývoz mimo colného územia Únie. Príloha IV k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím predstavuje malú podskupinu prílohy I a obsahuje citlivejšie položky, ktoré si vyžadujú licenciu aj na transfery v rámci EÚ.

Príloha I (a teda aj príloha IV) je dynamická, pokiaľ ide o technologický pokrok v priebehu času, a pri kontrolách vývozu EÚ sa zohľadňujú záväzky dohodnuté v režimoch kontroly vývozu. Zoznam sa preto aktualizuje každý rok. Dôležité je vždy si pozerať najnovšiu verziu prílohy I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím ⁽¹⁾.

Každá položka s dvojakým použitím má klasifikačné číslo. Ide o kombináciu čísel a písmena (zahŕňajúcu kategóriu, podkategóriu a jednotlivú kontrolnú položku) a toto klasifikačné číslo je rozhodujúce pre dokumenty na klasifikáciu a autorizáciu položiek. Klasifikačné číslo nie je náhodné; odkazuje na povahu položky a pôvod kontroly zodpovedajúcim režimom kontroly vývozu (pozri obrázok 1).

Obrázok 1 znázorňuje význam klasifikačného čísla položiek s dvojakým použitím.

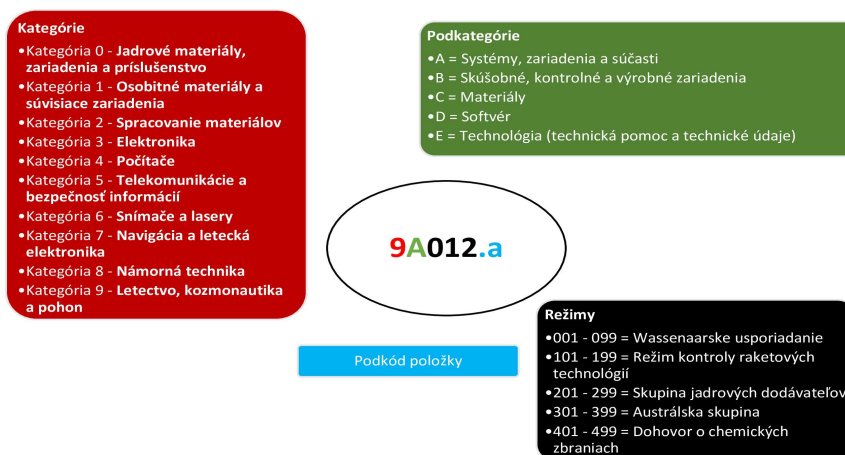
Klasifikačné číslo položiek s dvojakým použitím 9A012.a. sa vzťahuje na riadené bezpilotné vzdušné prostriedky (alebo drony) s technickými špecifikáciami a určitými príslušnými zariadeniami a súčasťami.

- „9“ znamená, že položka je uvedená v kategórii 9 (Letectvo, kozmonautika a pohon).
- „A“ znamená, že položka je uvedená v podkategórii A (Systémy, zariadenia a súčasti). Kompletný dron spĺňajúci technické špecifikácie podľa 9A012 bude preto uvedený v podkategórii A.
- „012“ znamená, že položka pochádza z kontrolného zoznamu Wassenaarskeho usporiadania
- „.a.“ je jednotlivá podkontrolná položka pre kompletné drony.

⁽¹⁾ Pozri <https://eur-lex.europa.eu/>, webové sídlo vášho príslušného orgánu pre kontrolu vývozu alebo interný zdroj vo vašej výskumnej organizácii, v ktorom sa uvádza najnovšia verzia prílohy I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím.

Obrázok 1

Klasifikačné číslo položiek s dvojakým použitím pre drony (9A012.a)

Klasifikácia položiek s dvojakým použitím je založená na objektívnych technických kritériách a konečné použitie a koncový používateľ v technickej klasifikácii nezohrávajú žiadnu úlohu. Preto nie je pre klasifikáciu a existenciu požiadavky na licenciu relevantné, či sa má položka používať výlučne na civilné účely alebo či je určená na vojenské účely. Konečné použitie a zúčastnené strany však zohrávajú zásadnú úlohu v otázke oprávnenosti na schválenie licencie. Ďalšia podpora týkajúca sa kontrol konečného použitia a koncového používateľa je uvedená v pododdiel 2.3.9 a dodatku 3.

Položky s dvojakým použitím sa všeobecne líšia od vojenských položiek. Vojenské položky sú komodity (ako sú systémy, zariadenia, súčasti, materiály, softvér alebo technológie), ktoré sú vo väčšine častí osobitne navrhnuté alebo upravené na vojenské účely. Vojenské položky sú uvedené v Spoločnom zozname vojenského materiálu Európskej únie alebo v národných zoznamoch v členských štátoch EÚ ⁽¹²⁾. Na rozdiel od spoločného systému EÚ na kontrolu vývozu položiek s dvojakým použitím riadi systém na kontrolu vojenských položiek každý členský štát EÚ. (Uvedené) konečné použitie vojenského charakteru výstupov alebo činností výskumu neznamená, že táto položka je automaticky osobitne navrhnutá alebo upravená na vojenské účely. Môže to však byť ukazovateľ a samozrejme je to užitočná informácia pri klasifikácii vojenských položiek a posudzovaní žiadostí o licenciu.

Pokiaľ ide o zoznam položiek s dvojakým použitím v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím, je dôležité mať na pamäti nasledujúce skutočnosti:

- Desať kategórií predstavuje konsolidáciu kontrolných zoznamov štyrmi režimami kontroly vývozu (Skupina jadrových dodávateľov, Režim kontroly raketových technológií, Austrálska skupina a Wassenaarské usporiadanie) a Dohovorom o chemických zbraniach. Každá kategória sa ďalej rozdeľuje do podkategórií a do vyhradených kontrolných položiek. Položky uvedené v podkategóriách B, C, D a E sa vo všeobecnosti týkajú položiek uvedených v podkategórii A. V niekoľkých prípadoch sú v týchto podkategóriách vyhradené samostatné kontroly. Desať kategórií a päť podkategórií sú prvým rozčlenením zoznamu a môžu uľahčiť prechádzanie príslušnými kontrolnými položkami.
- Položky s dvojakým použitím sa všeobecne líšia od vojenských položiek. Vojenské položky sú komodity (ako sú systémy, zariadenia, súčasti, materiály, softvér alebo technológie), ktoré sú osobitne navrhnuté alebo upravené na vojenské účely. Technické špecifikácie pre položky s dvojakým použitím sú často podrobnejšie ako pre vojenské položky. Význam výrazov „osobitne navrhnuté na vojenské účely“ alebo „upravené na vojenské účely“ do značnej miery určuje príslušný orgán, ktorý však nemusí byť nevyhnutne ten istý ako príslušný orgán pre kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím.

⁽¹²⁾ Medzi vojenské položky patria napríklad zariadenia na riadenie palby a tepelné zobrazovanie, zbrane, munícia, vojnové vozidlá, vojnové lietadlá s posádkou i bez posádky, vojnové plavidlá (hladinové i ponorné), zameriavače zbraní, obrnené alebo ochranné vybavenie, niektoré chemikálie, ako sú nervovo paralytické látky, výbušniny a pohonné hmoty.

- Položky uvedené v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím zahŕňajú nové aj použité (z druhej ruky) položky.
- Číslo zoznamu klasifikácie položiek s dvojakým použitím nie je totožné s kódom colných komodít (harmonizovaný systém alebo kombinovaná nomenklatúra). ⁽¹³⁾ Toto je obzvlášť dôležité pre klasifikáciu hmotných položiek vrátane zariadení, materiálov a súčastí.
- Zoznam EÚ s položkami s dvojakým použitím obsahuje hmotné položky (vrátane zariadení, materiálov a súčastí), ale aj nehmotné položky, ako napríklad softvér alebo technológiu, vo forme technických údajov alebo technickej pomoci. Nehmotné položky je možné prenášať v hmotnom formáte (napr. vytlačené snímky alebo fyzické zariadenie na ukladanie údajov) alebo elektronicky, vizuálne či ústne (známe aj ako nehmotný formát). ⁽¹⁴⁾
- Kontroly technológie sú mimoriadne dôležité. Ak sú širitelia zbraní schopní získať hmotnú položku s dvojakým použitím, môžu byť schopní skopírovať jej časti, nemuseli by však byť nevyhnutne schopní vyrábať ďalšie položky. Ak však získajú technológiu na vývoj alebo výrobu položky, môžu ich vyrobiť toľko, koľko budú chcieť. A okrem toho, zatiaľ čo hmotné položky možno dočasne vyvážať, vývoz technológie je takmer nemožné získať späť a treba ho považovať za definitívny.
- Povolenie vydané pre položku sa vzťahuje aj na minimálnu technológiu potrebnú na inštaláciu, prevádzku, údržbu a opravu tejto položky.

2.3.2. Ako čítať text kódov pre položky s dvojakým použitím?

Príloha I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím je dlhá a neexistuje jediný najlepší spôsob, ako rýchlo nájsť úplne každú položku s dvojakým použitím uvedenú v zozname. V záujme správneho klasifikovania daného tovaru s dvojakým použitím alebo danej technológie s dvojakým použitím je počas vykonávania novej klasifikácie dôležité dôkladne si prejsť najnovšiu verziu prílohy I s cieľom nájsť najrelevantnejšiu a tým aj najšpecifickejšiu kontrolnú položku pre položku, ktorú máte k dispozícii. V prípade pochybností alebo v prípade viacerých možných klasifikačných čísel sa poraďte s pracovníkom zabezpečujúcim dodržiavanie pravidiel vo vašej výskumnej organizácii alebo prípadne s príslušným orgánom vo vašom členskom štáte.

V mnohých kontrolných položkách je niekoľko poznámok (poznámka, technická poznámka alebo dôležité upozornenie), ktoré majú pomôcť pri presnej klasifikácii položiek. V týchto poznámkach sa ďalej objasňuje rozsah kontroly (vrátane ilustrácií alebo uvoľňovania spod kontroly) alebo sa odkazuje na iné časti prílohy I alebo na Spoločný zoznam vojenského materiálu EÚ ⁽¹⁵⁾. Tieto poznámky sú neoddeliteľnou súčasťou klasifikácie položiek, a preto by sa nemali považovať za názorné.

Zoznam obsahuje súbor globálnych pojmov ⁽¹⁶⁾ označených s „ (dvojitými úvodzovkami) a miestne pojmy označené s ‚ (jednoduchými úvodzovkami). Tieto pojmy sa môžu líšiť od komerčného alebo vedeckého žargónu.

⁽¹³⁾ Tabuľku zhody medzi číslami kontrolného zoznamu položiek s dvojakým použitím a kódmi colných komodít (číselné znaky KN) poskytuje Európska komisia a je k dispozícii na webovej stránke GR pre obchod venovanej položkám s dvojakým použitím. Klasifikácia komodít podľa kontrolného zoznamu EÚ s položkami s dvojakým použitím výlučne na základe colných kódov (takzvaná tabuľka zhody) však nie je postačujúca z dôvodu rozdielného stupňa zhody každého číselného znaku KN s príslušným klasifikačným číslom položky s dvojakým použitím. V prípade používania tabuľky zhody treba overiť, či položka skutočne spĺňa technickú špecifikáciu zodujúceho sa klasifikačného čísla p položky s dvojakým použitím.

⁽¹⁴⁾ Napríklad: 2B350.e. sa vzťahuje na kontroly určitých destilačných kolón. Samotná destilačná kolóna predstavuje hmotnú položku. Technické údaje súvisiace s návrhom tejto destilačnej kolóny môžu predstavovať nehmotnú kontrolovanú technológiu. Túto nehmotnú technológiu je možné sprístupniť osobe z tretej krajiny v hmotnom formáte (plán alebo nákres na papieri) alebo v nehmotnom formáte (ako napríklad plán alebo nákres v e-maile, online/zaznamenaná vizuálna kontrola alebo ústny opis telefonicky).

⁽¹⁵⁾ Spoločný zoznam vojenského materiálu Európskej únie s materiálom, na ktorý sa vzťahuje spoločná pozícia Rady 2008/944/SZBP, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu. Tento Spoločný zoznam vojenského materiálu sa každoročne aktualizuje v súlade so zmenami v zozname munície Wassenaarskeho usporiadania.

⁽¹⁶⁾ Tento súbor globálnych pojmov je uvedený v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím pod názvom „Definície pojmov použitých v tejto prílohe“. Miestne pojmy sa nachádzajú v bezprostrednej blízkosti kontrolnej položky.

Príklad č. 1: 1C351.a.57

1C351 *Ludské a živočíšne patogény a „toxíny“:*

- a) vírusy prírodné, zosilnené alebo modifikované, buď vo forme „izolovaných živých kultúr“ alebo ako materiál s obsahom živého materiálu, ktorý bol zámerne zaočkován alebo kontaminovaný týmito kultúrami:

.....
57. koronavírus závažného akútneho respiračného syndrómu (SARS) ⁽¹⁷⁾;
.....

Poznámka: 1C351 sa nevzťahuje na „vakcíny“ ani na „imunotoxíny“.

Príklad č. 2: 1A004.d

1A004 *Ochranné a detekčné zariadenia a súčasti, ktoré nie sú osobitne určené na vojenské použitie:*

- d) elektronické zariadenia navrhnuté na automatickú detekciu alebo identifikáciu prítomnosti zvyškov „výbušnín“, a ktoré využívajú techniky „stopovej detekcie“ (napr. povrchová akustická vlna, iónová pohyblivostná spektrometria, diferenciálna pohyblivostná spektrometria, hmotnostná spektrometria).

Technická poznámka:

„Stopová detekcia“ je vymedzená ako schopnosť detegovať menej ako 1 časticu na milión v plynnom skupenstve, alebo menej ako 1 mg v tuhom alebo kvapalnom skupenstve.

Poznámka č. 1: 1A004.d sa nevzťahuje na zariadenie osobitne navrhnuté pre použitie v laboratóriu.

Poznámka č. 2: 1A004.d sa nevzťahuje na bezdotykové rámové bezpečnostné detektory kovov.
.....

2.3.3. Kontroly softvéru (podkategória D)

Softvér v kontexte nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím je vymedzený ako súbor jedného alebo viacerých „programov“ ⁽¹⁸⁾ alebo „mikroprogramov“ ⁽¹⁹⁾ zabudovaných v ľubovoľnom hmotnom dátovom médiu. Kontroly softvéru sa v mnohých prípadoch týkajú softvéru navrhnutého alebo upraveného na vývoj, výrobu alebo používanie uvedených položiek na inom mieste v zozname EÚ s položkami s dvojakým použitím. Existujú však aj vyhradené (samostatné) kontroly softvéru.

Príklad:

6D001 zahŕňa kontrolu „softvéru“ osobitne navrhnutého na „vývoj“ alebo „výrobu“ zariadení okrem iného uvedených v 6A008 (špecifické radarové systémy, zariadenia, montážne celky a ich osobitne navrhnuté súčasti).

7D005 sa vzťahuje na „softvér“ osobitne navrhnutý na dešifrovanie rozsahového kódu satelitného navigačného systému určeného na vládne využitie.

⁽¹⁷⁾ Týmto príkladom nie je dotknutá žiadna ďalšia klasifikácia činiteľa SARS-CoV-2, ktorá je príčinou pandémie COVID-19. V čase písania tohto usmernenia bol SARS-CoV-2 považovaný za dostatočne geneticky odlišný od SARS-CoV na to, aby nepatriel do 1C351.a.57.

⁽¹⁸⁾ „Program“ je postupnosť inštrukcií na realizáciu procesu v podobe spustiteľnej elektronickým počítačom alebo zmeniteľnej do takejto podoby.

⁽¹⁹⁾ Mikroprogram je postupnosť základných inštrukcií uchovávaných v zvláštnej pamäti, ktorého vykonanie sa spúšťa zavedením jeho referenčnej inštrukcie do registra inštrukcií.

Kľúčové informácie pre definíciu softvéru

Z definície softvéru vyplýva, že na to, aby mohol byť softvér uvedený v zozname, musí v určitom bode existovať v hmotnom dátovom médiu. Samotný softvér je možné prenášať hmotnými aj nehmotnými prostriedkami.

Definíciu softvéru je potrebné chápať v spojení s poznámkou k jadrovému softvéru pre kategóriu 0 a všeobecnou poznámkou k softvéru pre kategórie 1 až 9.

V súvislosti so softvérom pre informačnú bezpečnosť (uvedeným v kategórii 5 časti 2) je dôležité poznamenať, že poznámka k jadrovému softvéru v celom rozsahu a všeobecná poznámka k softvéru čiastočne sa neuplatňuje, a preto ho nemožno použiť na uvoľnenie spod kontroly.

2.3.4. Kontroly technológií (podkategória E)

Cieľom kontrol technológií je zaistiť, aby sa vedomosti, know-how a odborné znalosti súvisiace s citlivými položkami nedodávali neúmyselne na použitie v programoch, pri ktorých existujú obavy v oblasti vojenských účelov, zbrani hromadného ničenia, verejnej bezpečnosti alebo ľudských práv.

Stanovenie toho, či výskum zahŕňa položky s dvojakým použitím, môže byť (veľmi) náročné. Inovatívny výskum neumožňuje jeho jednoduché označenie podľa existujúcich kontrolných položiek. Na zorientovanie sa v technologických kontrolách je nevyhnutné správne pochopenie definície „technológie“, technologických poznámok a poznámok k uvoľňovaniu spod kontroly pre „základný vedecký výskum“ a „verejne dostupné“.

„Technológia“ v kontexte nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím znamená špecifické informácie potrebné na „vývoj“, „výrobu“ alebo „používanie“ tovaru. Tieto informácie majú formu „technických údajov“ alebo „technickej pomoci“. Zmyslom odkazu na „špecifické informácie potrebné“ je to, aby bola technologická kontrola zameraná na tú časť technológie, vďaka ktorej položka spĺňa alebo prekračuje uvedené prahové hodnoty výkonnosti. V prípade kategórií 1 až 9 sa za uvedenú technológiu s dvojakým použitím majú považovať iba tieto špecifické informácie. Cieľom definície „vyžadované“ je zamerať technologické kontroly na konkrétnu technológiu, ktorá podmieňuje položku licenciou. Čo je dôležité, uvedená technológia s dvojakým použitím zostáva pod kontrolou, aj keď platí pre akúkoľvek nekontrolovanú položku.

Čo sa vzťahuje na výraz „špecifické informácie potrebné“ nie je určené. Nasledujúce informácie sa vo všeobecnosti nepovažujú za natoľko špecifické, aby patrili do definície technológie:

- karta bezpečnostných údajov (SDS), karta bezpečnostných údajov materiálu (MSDS) alebo karta bezpečnostných údajov výrobku (PSDS),
- brožúry, katalógy a výňatky z nich, ktoré sú vo svojej príslušnej forme určené alebo môžu byť určené pre neurčitý počet zainteresovaných strán a ktoré sú im k dispozícii bez jednotlivých zmien obsahu,
- schematické diagramy, blokové schémy, schémy procesu (bez podrobných údajov),
- technické údaje o výkonnosti, kľúčové ukazovatele výkonnosti,
- údaje o elektrickom a mechanickom pripojení a spotrebe;
- znaky označovania,
- zoznamy dielcov, ak nie je možné odkazovať na výkresy,
- normy a štandardy, ktoré sú všeobecne dostupné a nie sú špecifické pre produkt spoločnosti,
- články z odborných časopisov a porovnateľných publikácií,
- všeobecné opisy procesu a postupu (v prípade výrobných závodov),
- špecifikácie dodania (napr. pre chemikálie a iné pomocné materiály),
- fotografie (bez podrobných informácií o geometrických veľkostiach, použitých materiáloch a elektrických/elektronických súčiastkach),
- výkresy rozloženého pohľadu/nárysy bez podrobných rozmerov,
- prierezové pohľady (schematické a bez detailov a údajov o materiáloch),
- vonkajšie rozmery.

Znázornenie prahovej hodnoty pre „vyžadovaná“

3E001 sa týka kontrolovanej technológie na „vývoj“ alebo „výrobu“ uvedených integrovaných obvodov špecifikovaných okrem iného v 3A001.a.

3A001.a.5.a.5 sa týka integrovaných obvodov analógovo-číslicového prevodníka s rozlíšením 16 bitov alebo viac so vzorkovacou frekvenciou viac ako 65 mega vzoriek za sekundu.

Samotný dokument ⁽²⁰⁾ s podrobnosťami o parametroch návrhu alebo krokoch návrhu potrebných na dosiahnutie (alebo prekročení) prahovej hodnoty 65 mega vzoriek za sekundu neobsahuje technológiu, ktorá je typicky zodpovedná za vývoj kontrolovanej položky 3A001.a.5.a.5, a teda neobsahuje „vyžadovanú“ technológiu podľa všeobecnej poznámky k technológii. Dôvodom je, že v dokumente sa neuvádza, ako dosiahnuť alebo prekročiť parameter „rozlíšenie 16 bitov“.

Návod s opisom výrobných techník na výrobu integrovaných obvodov analógovo-číslicového prevodníka s rozlíšením 16 bitov alebo viac, ale so vzorkovacou frekvenciou menej ako 65 mega vzoriek za sekundu, neobsahuje „vyžadovanú“ technológiu na výrobu kontrolovanej položky.

V dvoch vyššie uvedených situáciách sa dokument a príručka nepovažujú za také, ktoré obsahujú kontrolovanú technológiu vyžadovanú na vývoj alebo výrobu položiek 3A001.a.5.a.5 uvedených v zozname, pretože neobsahujú špecifické informácie týkajúce sa dvoch technických parametrov opísaných v 3A001.a.5.a.5.

Príklad:

1E001 určuje „technológiu“ podľa všeobecnej poznámky k technológii na „vývoj“ alebo „výrobu“ zariadení alebo materiálov uvedených v 1A002 až 1A005, 1A006.b., 1A007, 1B alebo 1C.

Aplikujme to na 1C216.

1C216 špecifikuje kontroly pre oceľ s vysokou pevnosťou v ťahu. Táto položka je zaradená do kategórie 1, preto platí všeobecná poznámka k technológii. Preto je kontrolovaná technológia s dvojakým použitím podľa 1E001 tá, ktorá je „vyžadovaná“ na „vývoj“ alebo „výrobu“ ocele s vysokou pevnosťou v ťahu so špecifikáciami 1C216.

Čo nie je kontrolované podľa 1E001?

Podrobnosti o výstupoch výskumu

- tento typ ocele s vysokou pevnosťou v ťahu bez poskytnutia podrobných informácií o tom, ako vyvinúť alebo vyrobiť tento druh ocele s vysokou pevnosťou v ťahu,
- historický prehľad existujúcich výrobných metód (verejne dostupných) tohto druhu ocele s vysokou pevnosťou v ťahu,
- inovatívny výrobný proces ocele s vysokou pevnosťou v ťahu, ktorý nespĺňa požadované prahové hodnoty v 1C216 (a 1C116).

Čo je kontrolované podľa 1E001?

Podrobnosti o výstupoch výskumu

- existujúce vývojové alebo výrobné procesy, ktoré ešte nie sú verejne dostupné a nie sú základným vedeckým výskumom,
- inovatívny (zatiaľ nie je verejne dostupný) vývoj výrobného postupu ocele s vysokou pevnosťou v ťahu, ktorý spĺňa požadované prahové hodnoty v 1C216 a ktorý nie je základným vedeckým výskumom.

⁽²⁰⁾ Môže to byť aj prezentácia, e-mail, telefonický rozhovor a podobne.

Kľúčové informácie pre definíciu technológie

- Technológia je definovaná ako špecifické informácie potrebné na „vývoj“, „výrobu“ alebo „používanie“ položiek s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname. To znamená, že na to, aby mohli byť technické údaje alebo technická pomoc zaradené medzi technológie s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname, musia obsahovať špecifické informácie potrebné na vývoj, výrobu alebo používanie tovaru uvedeného v kategóriách 0 až 9. Význam špecifických informácií nie je v nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím vymedzený. Vymedzený je význam vývoja, výroby a použitia.
- Definíciu technológie je potrebné chápať v spojení s poznámkou k jadrovej technológii pre kategóriu 0 a so všeobecnou poznámkou k technológii (pre kategórie 1 až 9).
- Pre kategóriu 0 (jadrové položky) sú uvedené technológie s dvojakým použitím špecifické informácie, ktoré „priamo súvisia s akýmkoľvek tovarom kontrolovaným v kategórii 0“. Toto je širší opis; rozsah kontrolovanej jadrovej technológie je preto väčší v porovnaní s kontrolovanou technológiou v kategóriách 1 až 9.
- Pokiaľ ide o kategórie 1 až 9, iba tá časť „technológie“, ktorá je „vyžadovaná“ na „vývoj“, „výrobu“ alebo „používanie“ tovaru kontrolovaného v kategóriách 1 až 9, sa kontroluje podľa ustanovení kategórií 1 až 9. Výraz „vyžadovaná“ je vymedzený ako tá časť informácií, ktorá je typicky zodpovedná za dosiahnutie alebo rozšírenie kontrolovaných úrovni výkonu, charakteristík alebo funkcií z kontrolného zoznamu položiek s dvojakým použitím. Tieto kontrolované úrovne výkonu, charakteristiky alebo funkcie sú spravidla veľmi špecifické a vysoké, čím obmedzujú technológiu, ktorá spĺňa prahovú hodnotu pre „vyžadovaná“. A teda obmedzujú technológiu, pri ktorej je možné usilovať sa o uplatnenie poznámok k uvoľňovaniu spod kontroly pre „základný vedecký výskum“ a „verejne dostupný“.

Upozorňujeme, že v niektorých programoch financovania výskumu sa vyžaduje, aby sa v čase podania žiadosti o grant na výskum vykonalo preverenie položiek s dvojakým použitím. Ide o osvedčený postup založený na interných mechanizmoch preskúmania, ktorým sa na začiatku výskumného programu alebo projektu odhalí, ktoré zo zahrnutých zariadení alebo materiálov alebo očakávané výsledky (napríklad publikácie) si môžu vyžadovať ďalšie preskúmanie kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím. Ak sa zistia takéto (potenciálne) problémy s kontrolou vývozu položiek s dvojakým použitím, budú potrebné následné opatrenia počas a na konci výskumných programov alebo projektov.

Vývozca je povinný technológiu primerane posúdiť, aby zistil, či spĺňa prahovú hodnotu pre kontrolu položiek s dvojakým použitím. Výskumný pracovník je vzhľadom na svoje odborné znalosti a poznatky z vlastného výskumu najvhodnejšou osobou na primerané klasifikovanie vlastného výskumu, prípadne s podporou vyškolených administratívnych pracovníkov, ktorí sú oboznámení so štruktúrou zoznamu EÚ s položkami s dvojakým použitím. Prezentácie alebo publikácie len zriedka úplne dosiahnu prahovú hodnotu kontrolovanej technológie. Niektoré pododdiely alebo malé výňatky môžu prahovú hodnotu spĺňať. Licenciu si vyžadujú iba tieto časti. Ak výskumný pracovník alebo výskumná organizácia potrebuje usmernenie, môžu sa obrátiť na príslušný vnútroštátny orgán. Je výskumnému pracovníkovi alebo výskumnej organizácii umožňujú informovane sa rozhodnúť, ktoré časti by mali byť predložené na žiadosť o vývoznú licenciu pred ich prenosom alebo uverejnením.

2.3.5. Uvoľňovania spod kontroly pre položky s dvojakým použitím

Nariadenie EÚ o položkách s dvojakým použitím obsahuje viacero uvoľňovaní spod kontroly, pričom sa v ňom uvádza, za akých podmienok je určitá položka, ktorá je uvedená v zozname, vylúčená z kontroly. A preto, hoci takáto položka spĺňa technické požiadavky, nebude sa vyžadovať licencia na vývoz ani prenos. Dôležité je, že uvoľňovania spod kontroly možno použiť iba na položky s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname.

V zásade existujú dva druhy uvoľňovania spod kontroly. Na jednej strane existujú uvoľňovania spod kontroly špecificky spojené s určitými položkami s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname.

Príklady

V poznámke 2 k 2B001 sa uvádza, že táto kontrolná položka sa nevzťahuje na špeciálne obrábacie stroje obmedzené na výrobu zubných protéz.

Poznámka 2 k 5A002.a. sa nevzťahuje na položky, v ktorých je funkcia „bezpečnosť informácií“ obmedzená na funkciu bezdrôtovej „osobnej siete“, s použitím iba zverejnených alebo komerčných kryptografických noriem.

Na druhej strane existujú systematické uvoľňovania spod kontroly pre softvér a technológiu. Tieto poznámky k uvoľňovaniu spod kontroly sú vložené do poznámky k jadrovému softvéru, poznámky k jadrovej technológii, všeobecnej poznámky k softvéru a všeobecnej poznámky k technológii v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím.

Prospech z uvoľňovaní spod kontroly uvedených v poznámkach k softvéru a poznámkach k technológii môže mať iba „softvér“ alebo „technológia“ s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname. Preto je rozhodujúce určiť, či výskum zahŕňa položky s dvojakým použitím, a ak áno, ktoré časti zodpovedajú kontrolnej položke pre softvér alebo technológiu v príslušnej podkategórii D a E v spojení s poznámkami k softvéru a poznámkami k technológii.

- V poznámke k jadrovému softvéru sa zdôrazňuje, že minimálne potrebný objektový kód na inštaláciu, prevádzku, údržbu (kontrolu) alebo opravu položiek uvedených v kategórii 0, ktorých vývoz bol povolený, nie je kontrolovaný.
- Všeobecná poznámka k softvéru obsahuje tri uvoľňovania spod kontroly pre uvedený softvér v kategóriách 1 až 9:
 - softvér, ktorý je všeobecne dostupný verejnosti (čo znamená, že softvér sa predáva zo skladu na maloobchodných predajných miestach bez obmedzenia a je navrhnutý na inštaláciu používateľom bez ďalšej zásadnej podpory dodávateľa),
 - softvér, ktorý je už verejne dostupný, alebo
 - minimálne potrebný „objektový kód“ na inštaláciu, prevádzku, údržbu (kontrolu) alebo opravu tých položiek, ktorých vývoz bol povolený.

V súvislosti so softvérom pre informačnú bezpečnosť (uvedeným v kategórii 5 časti 2) je dôležité poznamenať, že poznámka k jadrovému softvéru v celom rozsahu a všeobecná poznámka k softvéru čiastočne sa neuplatňuje, a preto ho nemožno použiť na uvoľnenie spod kontroly.

Pre technológiu s dvojakým použitím, ktorá je uvedená v zozname, existujú tri možné uvoľňovania spod kontroly: „technológia“, ktorá je výsledkom „základného vedeckého výskumu“, „technológia“, ktorá je už „verejne dostupná“, a minimálne nevyhnutné informácie na účely patentových prihlášok. Toto sa nevzťahuje na technológiu kategórie 0.

V nasledujúcej časti sa usmernenie zameriava na uvoľňovania spod kontroly pre „základný vedecký výskum“, „verejne dostupné“ a minimálne nevyhnutné informácie na účely patentových prihlášok.

Kľúčové informácie pre poznámku k uvoľňovaniu spod kontroly typu „základný vedecký výskum“ pre technológiu

V nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím sa vymedzuje „základný vedecký výskum“ ako experimentálna alebo teoretická práca vykonávaná predovšetkým na účely získavania nových poznatkov o základných princípoch javov alebo pozorovateľných skutočnosti, ktorá nie je primárne zameraná na konkrétny praktický účel alebo cieľ.

Aj keď to nie je výslovne uvedené, týka sa základného výskumu, pričom sa týmto vylučuje z uvoľňovania spod kontroly výskum, ktorý nie je základný vedecký výskum alebo aplikovaný výskum. Toto vymedzenie pojmu predstavuje problémy s vykonávaním, keďže zostal mnoho rokov nezmenený a zároveň vzhľadom na vyvíjajúci sa charakter výskumného ekosystému.

Je dôležité mať na pamäti, že problémom môže byť v tomto prípade terminológia: Vedecká klasifikácia výskumného projektu ako „základného výskumu“ nie je nevyhnutne alebo automaticky v súlade s vymedzením pojmu „základný vedecký výskum“ v nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím. V prípade pochybností vám s klasifikáciou môžu pomôcť zamestnanci zabezpečujúci dodržiavanie pravidiel vo vašej organizácii alebo vo vašom príslušnom orgáne.

Základný vedecký výskum je uvoľňovaním spod kontroly len pre technológiu s dvojakým použitím, ktorá je uvedená v zozname. Nemožno ho použiť na hmotné položky (tovar), ako sú zariadenia a materiál.

V zásade sa ním uvoľňujú spod kontroly skutočné výstupy výskumu, a nie zámer produkovať výstupy výskumu (vo fáze financovania výskumu). Toto je zásadný rozdiel pri zvažovaní použitia tejto poznámky k uvoľňovaniu spod kontroly.

Toto usmernenie poskytuje dve kritériá, ktoré pomôžu určiť, či je poznámka k uvoľňovaniu spod kontroly „základný vedecký výskum“ relevantná: úroveň technologickej pripravenosti a prevalencia financovania priemyslu. Pri oboch kritériách sa neurčuje, či by sa poznámka k uvoľňovaniu spod kontroly mala uplatňovať. Musí sa o tom rozhodnúť na základe jednotlivých prípadov prostredníctvom interných postupov preverovania vývozu a podľa potreby po konzultácii s príslušným orgánom.

- Úroveň technologickej pripravenosti (TRL) je stupnica (1 až 9), ktorú pôvodne vyvinula agentúra National Aeronautics and Space Administration (Americká vesmírna a letecká agentúra – NASA) a neskôr ju prevzali iné správy, inštitúcie alebo agentúry na účely posúdenia stavu vývoja vesmírnych technológií. TRL je bežne používaným nástrojom výskumnej komunity, ako aj v rámci európskych programov pre výskum a inovácie na posúdenie pripravenosti vstupu nových a vznikajúcich technológií na trh. Na účely kontroly vývozu sa výstupy výskumu vyplývajúce z výskumu TRL 1 a 2 všeobecne považujú za základný vedecký výskum. Spôsobilosť výstupov výskumu vyplývajúcich z TRL 3 a 4 sa má posúdiť na základe jednotlivých prípadov. Výstupy výskumu vyplývajúce z výskumu vyššieho ako TRL 4 sa nepovažujú za základný vedecký výskum. Opis rôznych úrovní technologickej pripravenosti je uvedený v dodatku 8.
- Zahnuté financovanie priemyslu (sponzor): Výskum, ktorý externe financuje partner z odvetvia, bude mať väčšiu pravdepodobnosť komerčného rozvoja bez ohľadu na to, či projekt inicializuje samotné priemyselné odvetvie alebo verejný orgán. V mnohých prípadoch (prostredníctvom zmluvných dojednaní) má okrem toho financujúci subjekt (alebo sponzor) príležitosť preskúmať a komentovať publikácie (alebo prezentácie) pred ich vydaním a požiadať o (dočasné) výhradné použitie výstupov výskumu. Tieto typy spolupráce môžu naznačovať, že výsledné výstupy výskumu nebudú základným vedeckým výskumom. Priemysel v niektorých prípadoch skutočne financuje základný výskum bez akýchkoľvek podmienok týkajúci sa publikácií alebo iných výstupov výskumu. V takýchto prípadoch by sa mohlo uvažovať o uvoľňovaní základného vedeckého výskumu spod kontroly, ak zahŕňa technológiu s dvojakým použitím, ktorá je uvedená v zozname, a úroveň TRL je dostatočne nízka.

Kľúčové informácie pre poznámku k uvoľňovaniu spod kontroly typu „verejne dostupné“ pre softvér a technológiu

V nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím sa výraz „verejne dostupné“ vymedzuje takto: „technológia [a]“ alebo „softvér“, ktoré sa bez obmedzenia poskytujú na ďalšie šírenie (obmedzenia na základe autorských práv neznamenajú, že „technológia“ alebo „softvér“ nie sú „verejne dostupné“).

V zásade sa ním uvoľňuje spod kontroly softvér a technológia s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname a ktoré môže ktokoľvek získať.

Týmto usmernením EÚ sa zdôrazňuje, že pri kontrolovanom softvéri alebo technológii s dvojakým použitím, ktoré ešte nie sú verejne dostupné, nie je možné uvoľňovať spod kontroly podľa poznámky k uvoľňovaniu spod kontroly „verejne dostupné“. Vymedzenie pojmu jasne odkazuje na softvér alebo technológiu, ktoré sa bez obmedzenia poskytujú na ďalšie šírenie. Zamýšľaný akt uvoľnenia (objektového kódu) softvéru alebo technológie vo verejnom vlastníctve nestačí na to, aby sa stal uvoľneným spod kontroly. To znamená, že budúce výstupy výskumu (softvér s otvoreným zdrojovým kódom, publikácia, materiál z konferencie, ...) môžu mať z tohto uvoľňovania spod kontroly prospech iba vtedy, ak softvér alebo technológia s dvojakým použitím uvedené v zozname, ktoré obsahuje, už sú verejne dostupné. Uvoľnenie bez povolenia by preto mohlo byť porušením kontrol vývozu.

Odkaz na výraz „bez obmedzenia“ je potrebné chápať tak, že neobmedzuje prístup iba na obmedzenú skupinu osôb. Ak sa informácie sprístupňujú až po tom, čo nosič alebo vlastníik informácií prijal individuálne rozhodnutie, potom nie každý má možnosť získať prístup k informáciám, a preto nemožno informácie považovať za také, ktoré sú verejne dostupné.

Právne obmedzenia, napríklad obmedzenia autorských práv, ktoré nie sú relevantné podľa zákona o kontrole vývozu, neovplyvňujú spôsobilosť na uvoľnenie spod kontroly. Podobne sa za obmedzenie nepovažujú opatrenia, ako je požadovanie poplatku za prístup alebo predchádzajúca registrácia prístupu, pokiaľ je každému dovolené zaplatiť poplatok alebo zaregistrovať sa.

Vývoj otvoreného zdrojového kódu často globálne vykonávajú komunity formou spolupráce. Technológie alebo softvér s otvoreným zdrojom, ktoré sú zverejňované a sprístupňované verejnosti bez obmedzení, môžu mať prospech z uvoľňovania verejne dostupného spod kontroly. Kontrolu technológie vývoja „narušiteľského softvéru“ je možné uvoľniť spod kontroly v prípade, že táto technológia je v kontexte „odhalenia zraniteľnosti“ alebo „reakcie na kybernetické incidenty“. Príslušné vymedzenie pojmov je uvedené v najnovšej verzii prílohy I.

Ak výskumný pracovník odkazuje na informácie citlivé z hľadiska šírenia zbraní alebo ich integruje z iných zdrojov, ktoré už sú verejne dostupné, neznamená to, že výstupy výskumu predstavujú automaticky kontrolovaný softvér alebo technológiu s dvojakým použitím. Skutočnosť, že tento softvér alebo táto technológia s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname, sú verejne dostupné bez licencie, je porušením predpisov o kontrole vývozu, ale nemožno to pripísať tomuto výskumnému pracovníkovi.

Kľúčové informácie pre uvoľňovanie spod kontroly typu „minimálne nevyhnutné informácie na účely patentových prihlášok“ pre technológiu

Všeobecná poznámka k technológii obsahuje výnimku pre minimálne nevyhnutné informácie na účely patentových prihlášok. Tieto minimálne informácie nevyhnutné na predloženie patentovej prihlášky sú preto oslobodené od kontrol vývozu. Pri tomto uvoľňovaní spod kontroly sa nerozdeľuje medzi národnými patentovými prihláškami, patentovými prihláškami EÚ a medzinárodnými patentovými prihláškami. Po zverejnení patentových informácií ako verejne dostupných sa už na ne nevzťahujú kontroly vývozu.

V nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím nie je stanovené žiadne vymedzenie pojmu, pokiaľ ide o to, čo zahŕňa „minimálne nevyhnutné informácie“. Spravidla sa tým chápu informácie potrebné na splnenie požiadaviek na registráciu, ktoré stanovil Európsky patentový úrad alebo patentové úrady členských štátov EÚ.

2.3.6. *Kontrolované činnosti*

Licenciu si nebude vyžadovať každá výskumná činnosť zahŕňajúca položky s dvojakým použitím. Nariadenie EÚ o položkách s dvojakým použitím obsahuje päť rôznych typov činností, ktoré si vyžadujú povolenie. V oddiele 2.3.7 sa podrobne uvádza, ktoré typy licencie existujú pre každú z týchto činností.

Nasledujúce dve predstavujú stále požiadavky na povolenie:

- Vývozné povolenie je potrebné na pohyb alebo prenos akejkoľvek položky s dvojakým použitím, ktorá je uvedená v zozname v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím, mimo colného územia Únie.
- Povolenie na prenos je potrebné na pohyb alebo prenos položiek v rámci colného územia Únie iba pre položky s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname v prílohe IV k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím.

Nasledujúce tri predstavujú požiadavky na povolenie na základe jednotlivých prípadov:

- Tranzitné povolenie je potrebné pre položky, ktoré prechádzajú colným územím Únie.
- Povolenie na sprostredkovanie je potrebné na sprostredkovanie položiek medzi tretími krajinami z vnútra colného územia Únie.
- Povolenie je potrebné na poskytovanie technickej pomoci súvisiacej s položkami s dvojakým použitím.

Tranzit alebo sprostredkovanie položiek s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname, a poskytovanie technickej pomoci pre uvedené položky s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname, môže byť zakázané alebo si môže vyžadovať povolenie, ak daná položka je alebo môže byť určená, ako celok alebo čiastočne, na použitia uvedené v článku 4 ods. 1 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím. O tom, či je potrebné povolenie alebo je zakázaný tranzit, rozhodne príslušný orgán. Niektoré členské štáty EÚ prijali vnútroštátne

opatrenia týkajúce sa tranzitu, sprostredkovania alebo poskytovania kontrol technickej pomoci pre položky s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname. Európska komisia zverejňuje a pravidelne aktualizuje zoznam vnútroštátnych opatrení prijatých členskými štátmi v súlade s nariadením (EÚ) 2021/821. ⁽²¹⁾

Niektoré položky nespĺňajú technické špecifikácie prílohy I, ale napriek tomu sú citlivé z hľadiska šírenia zbraní z dôvodu svojich technických možností alebo obáv z podozrivého konečného použitia. Transakcie s takýmito položkami a s obavami z (podozrivého)konečného použitia si môžu vyžadovať požiadavku na povolenie, pokiaľ ide o vývoz. Také kontroly položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname, sa nazývajú „univerzálne kontroly“ (pozri aj pododdiel 2.3.8).

V dodatku 5 je uvedený vývojový diagram určovania licenčných požiadaviek podľa nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím.

2.3.7. Typy povolení

Nariadenie EÚ o položkách s dvojakým použitím obsahuje tieto typy povolení:

- Individuálne vývozné povolenia vzťahujúce sa na jednu alebo viac položiek s dvojakým použitím udelené jednému konkrétnemu vývozcu pre jedného koncového používateľa alebo príjemcu v tretej krajine.
- Rámcové vývozné povolenia vzťahujúce sa na jednu alebo viac položiek s dvojakým použitím, ktoré môžu byť platné pre vývoz jednému alebo viacerým určeným koncovým používateľom a/alebo v jednej alebo viacerých špecifikovaných tretích krajinách.
- Povolenia na veľké projekt vzťahujúce sa na jednu alebo viac položiek s dvojakým použitím, ktoré môžu byť platné pre vývoz jednému alebo viacerým určeným koncovým používateľom v jednej alebo viacerých špecifikovaných tretích krajinách na účely konkrétneho rozsiahleho projektu.
- Všeobecné vývozné povolenia Únie slúžia na zjednodušenie vývozu konkrétnych položiek s dvojakým použitím do určitých krajín určenia, ktoré sú k dispozícii všetkým vývozcom so sídlom v EÚ, ktorí dodržiavajú jej podmienky a požiadavky na použitie uvedené v prílohách IIa až IIc. Prílohy IIa až IIc zodpovedajú ôsmim dostupným všeobecným vývozným povoleniam Únie (EUGEA 001 až EUGEA 008).
- Národné všeobecné vývozné povolenia sú dodatočné zjednodušené povolenia pre konkrétne položky s dvojakým použitím do určitých krajín určenia podľa vymedzenia vo vnútroštátnych právnych predpisoch. Tieto povolenia sa vzťahujú iba na vývozcov so sídlom v príslušnom členskom štáte EÚ ⁽²²⁾.
- Povolenie na poskytovanie technickej pomoci z colného územia Únie na územie tretej krajiny, na území tretej krajiny alebo rezidentovi tretej krajiny dočasne prítomnému na colnom území Únie.
- Povolenie na poskytovanie sprostredkovateľských služieb pre stanovené množstvo konkrétnych položiek s dvojakým použitím pohybujúcich sa medzi dvoma alebo viacerými tretími krajinami.
- Povolenie na tranzit pre položky s dvojakým použitím mimo Únie, ktoré iba prechádzajú cez EÚ.
- Povolenie na transfer v rámci EÚ pre položky s dvojakým použitím podľa prílohy IV z jedného členského štátu EÚ do iného členského štátu EÚ.

Členské štáty EÚ môžu tieto požiadavky na povolenie doplniť o vnútroštátne licenčné požiadavky alebo zákazy.

Povolenie EÚ (udelená licencia) je platné vo všetkých 27 členských štátoch EÚ a možno ho použiť na vývoz položiek z akéhokoľvek miesta na colnom území Únie. Platnosť licencií určuje každý členský štát.

⁽²¹⁾ Informačné oznámenie o opatreniach prijatých členskými štátmi v súlade s článkami 4, 6, 7, 9, 11, 12, 22 a 23 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím. K dispozícii je na webovej stránke GR pre obchod venovanej položkám s dvojakým použitím (<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>).

⁽²²⁾ Zoznam platných národných všeobecných vývozných povolení je k dispozícii na adrese <https://trade.ec.europa.eu/doclib/html/158576.htm>.

Príklady:Publikácia

Výskumný pracovník A chce publikovať článok v americkom časopise. Tento článok obsahuje technológiu, na ktorú sa vzťahuje príloha I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím (konkrétnejšie 3E001 v súvislosti s vývojom analyzátorov signálu 3A002.c), a po jeho uverejnení bude dostupný aj mimo USA.

3E001 vo vzťahu k 3A002.c je zahrnutá v položkách uvedených v EUGEA 001. USA sú jednou z krajín určenia povolených v EUGEA 001. Výskumný pracovník A však nemôže použiť EUGEA 001 na odoslanie článku americkému vydavateľovi, pretože vývozca vie, že položka nezostane v krajine EUGEA 001, do ktorej bude vyvezená. V tomto prípade to tak je. Tento článok bude k dispozícii po celom svete, čo si výskumný pracovník A uvedomuje.

Keďže EUGEA 001 nemožno použiť, je dôležité, aby sa výskumný pracovník alebo výskumná organizácia obrátili na príslušný orgán a prediskutovali spôsob zmiernenia licenčnej požiadavky (napr. určenie a prípadné doplnenie alebo vynechanie konkrétnych častí, ktoré obsahujú kontrolovanú technológiu, alebo obmedzenie prístupu k týmto konkrétnym častiam) a ak zmiernenie nie je uskutočniteľné, spôsob splnenia licenčných požiadaviek (napr. individuálna žiadosť o licenciu). Bližšie informácie o určovaní kontrolovanej technológie sú uvedené v pododdielke 2.3.4.

Vývoz použitého zariadenia na kontrolu rozmerov

Výskumné oddelenie B chce predať použitý röntgenový tomografický systém na trojrozmernú kontrolu poškodení univerzite v Brazílii. Zariadenie je uvedené v 1B001.f.1.

Položky 1B001.f.1. nie sú zahrnuté v EUGEA (EUGEA 003: vývoz po oprave/výmene; EUGEA 004: dočasný vývoz na výstavu alebo veľtrh), ktoré sa vzťahuje na Brazíliu ako miesto určenia. Na to je potrebné, aby výskumné oddelenie B požiadalo o individuálnu licenciu, pretože ide o jednu transakciu jednému koncovému používateľovi.

2.3.8. Kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname

Niektoré položky nespĺňajú technické špecifikácie prílohy I, ale napriek tomu sú citlivé z hľadiska šírenia zbraní z dôvodu svojich technických možností alebo obáv z podozrivého konečného použitia.

Podľa článku 4 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím môžu vnútroštátne orgány uložiť požiadavku na povolenie položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v prílohe I, ak existuje (podozrenie na) spojenie s použitím v programe zbraní hromadného ničenia, (podozrenie na) konečné použitie vojenského charakteru v krajine, na ktorú sa vzťahuje zbrojné embargo⁽²³⁾, alebo (podozrenie na) použitie položky ako súčasti vojenského vybavenia, ktoré bolo vyvezené bez povolenia alebo v rozpore s povolením. Toto ustanovenie je známe ako „univerzálna kontrola“ a v takom prípade, keď máte podozrenie na potenciálne použitie svojich položiek v jednom z vyššie uvedených prípadov, odporúčame vám kontaktovať vnútroštátny orgán pre získanie ďalších informácií.

Podľa článku 5 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím môže vývoz položiek kybernetického dohľadu, ktoré nie sú uvedené v zozname, podliehať požiadavke na povolenie v prípade, že ste boli informovaní svojím príslušným orgánom, alebo ak ste si podľa zistení v oblasti náležitej starostlivosti vedomí toho, že v súvislosti s vnútornými represiami a/alebo so spáchaním závažného porušovania ľudských práv a medzinárodného humanitárneho práva dochádza k obavám súvisiacim s konečným použitím.

Podľa článku 9 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím môže členský štát EÚ zakázať alebo uložiť požiadavku na povolenie pre vývoz položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v prílohe I, z dôvodov verejnej bezpečnosti vrátane predchádzania teroristickým činom alebo na základe úvah o ľudských právach. Zoznam týchto vnútroštátnych opatrení zostavila Európska komisia a uverejnila ho v Úradnom vestníku. K dispozícii je aj na webovom sídle Európskej komisie.⁽²⁴⁾

V dodatku 7 sú zhrnuté licenčné požiadavky na vývoz a transfery položiek s dvojakým použitím v rámci EÚ.

⁽²³⁾ Zbrojné embargo v zmysle článku 4 ods. 1 písm. b) nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím sa v súčasnosti uplatňuje na tieto krajiny: pozri <https://www.sanctionsmap.eu>.

⁽²⁴⁾ <https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>.

2.3.9. Varovné signály

Ostražito vnímať znaky svedčiace o podozrivých dopytoch alebo spolupráci je nevyhnutné pre boj proti rizikám šírenia zbraní hromadného ničenia, spôsobom ich dodávky a proti destabilizujúcemu hromadeniu konvenčných zbraní. Odporúčame zdieľať podozrivé informácie s vašim interným kontaktným miestom pre zabezpečenie dodržiavania pravidiel. V niektorých prípadoch môže byť zdieľanie informácií s príslušným orgánom pre kontrolu vývozu podľa právnych predpisov EÚ a vnútroštátnych právnych predpisov povinné.

Dodatok 3 obsahuje zoznam „varovných signálov“, ktoré majú výskumným pracovníkom alebo zamestnancom zabezpečujúcim dodržiavanie pravidiel pomôcť pri prvotnom posúdení, či sa môžu uplatňovať kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím. Tento zoznam zoskupuje varovné signály podľa výskumu, konečného použitia a koncového používateľa, dodávky, podmienok finančného krytia a finančných a zmluvných podmienok. Zoznam je obzvlášť užitočný pre položky s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname (na určenie toho, či sa môžu uplatňovať univerzálne kontroly). Zároveň je osvedčené používať tento zoznam pri zhromažďovaní potrebných informácií počas postupu spracovania žiadosti o licenciu pre položky s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname.

2.3.10. Kontrola technickej pomoci

Existujú dva typy kontrol technickej pomoci, jeden, ktorý je upravený v nariadení o položkách s dvojakým použitím a druhý, ktorý je upravený podľa vnútroštátneho práva v členských štátoch EÚ.

Technológia podľa nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím môže mať formu technickej pomoci, ako sú ústne pokyny, odborná príprava, odovzdávanie technických znalostí a zručností alebo poradenské služby vrátane telefonických alebo elektronických prostriedkov. Pokyny poskytnuté kolegovi pracujúcemu vo výskumnom ústave tretej krajiny môžu teda predstavovať technickú pomoc. Technická pomoc musí byť dostatočne špecifická, aby splnila technologické prahy v prílohe I k nariadeniu o položkách s dvojakým použitím.

Okrem technológie s dvojakým použitím, ktorá je uvedená v zozname, vo forme technickej pomoci uvedenej v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím, zahŕňa všetku ostatnú technickú podporu súvisiacu s opravou, vývojom, výrobou, montážou, testovaním, údržbou alebo akoukoľvek inou technickou službou určenou na použitie v spojení s vývojom, výrobou, manipuláciou, prevádzkovaním, údržbou, skladovaním, detekciou, identifikáciou alebo distribuovaním chemických, biologických alebo jadrových zbraní alebo iných jadrových výbušných zariadení alebo s vývojom, výrobou, údržbou alebo skladovaním riadených striel schopných dopravovať takéto zbrane alebo v súvislosti s konečným použitím vojenského charakteru v miestach určenia, na ktoré sa vzťahuje zbrojné embargo.

2.3.11. Kontroly vývozu a reštriktívne opatrenia (sankcie)

Kontrolami vývozu aj sankciami sa ukladajú zákazy alebo obmedzenia. Zatiaľ čo kontroly vývozu sa zameriavajú na položky, ktoré sú (nie sú) uvedené v zozname, a preverovanie vývozu na základe jednotlivých prípadov, sankcie sa zameriavajú predovšetkým na zákazy cestovania, zmrazenie majetku a zákazy sprístupnenia hospodárskych zdrojov určeným osobám a subjektom a/alebo odvetvové opatrenia [napr. obmedzenie určitých položiek a služieb na konkrétne krajiny (v niektorých prípadoch na všetkých koncových používateľov v konkrétnej krajine)]. Toto usmernenie neposkytuje konkrétne informácie o sankciách EÚ.

Na mape sankcií EÚ je uvedený prehľad všetkých súčasných platných sankcií EÚ a zoznam určených osôb a subjektov: <https://www.sanctionsmap.eu/>.

Všeobecné informácie o sankciách EÚ sú uvedené na stránke https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions_en.

Na vnútroštátnej úrovni môžu byť k dispozícii ďalšie usmernenia.

2.3.12. Najčastejšie otázky

Kto je vývozcom podľa nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím?

Vymedzenie pojmu vývozca sa vzťahuje na fyzické aj právnické osoby. To znamená, že vývozcom môže byť výskumný pracovník vo svojom vlastnom mene alebo výskumná organizácia v mene výskumného pracovníka. Vymedzenie pojmu vývozca sa vzťahuje nielen na vývozné operácie, ale na všetky kontrolované činnosti nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím vrátane transferov v rámci EÚ pre položky uvedené v prílohe IV. Vytvorenie vnútorných mechanizmov týkajúcich sa toho, kto bude žiadať o licenciu, je na výskumnej organizácii.

Treba poznamenať, že identifikácia vývozcu sa líši od identifikácie vývozu. Keď hosťujúci výskumný pracovník z tretej krajiny získava prístup napríklad ku kontrolovanej technológii v univerzitnom areáli na colnom území Únie, žiadny vývoz sa neuskutočňuje. Keď sa tento výskumník vráti domov do svojej tretej krajiny a prinesie so sebou kontrolovanú technológiu, uskutočňuje sa vývoz, ktorý si vyžaduje schválenú a platnú licenciu. Preto je pred týmto vývozom potrebné podať žiadosť o licenciu. O licenciu musí požiadať posledná osoba na colnom území Únie, ktorá rozhoduje o prenose kontrolovanej technológie mimo EÚ. Je na každom členskom štáte EÚ, aby rozhodol, kto môže podať túto žiadosť o licenciu. Môže to byť hosťujúci výskumný pracovník z tretej krajiny, v mnohých prípadoch však bude musieť mať tento výskumný pracovník zástupcu, ktorý má sídlo na colnom území Únie. Bez ohľadu na to, kto je vývozcom, k porušeniu kontroly vývozu dôjde, keď táto kontrolovaná technológia opustí colné územie Únie bez schválenej a platnej licencie.

Ak publikácia obsahuje kontrolovanú technológiu, musí autor, univerzita alebo vedecký vydavateľ požiadať o licenciu?

Kľúčovým bodom je skutočnosť, že fyzická alebo právnická osoba musí požiadať o licenciu, a preto koná ako vývozca. Kto to je, závisí od vnútornej politiky alebo zmluvného dojednaní medzi autorom publikácie a vedeckým vydavateľom. Ak má vydavateľ sídlo mimo EÚ, potom musí o licenciu požiadať posledná osoba v EÚ, ktorá rozhoduje o prenose kontrolovanej technológie mimo EÚ.

Môže zamestnanec výskumnej organizácie pri ceste do zahraničia na profesionálnu návštevu získať na diaľku prístup ku kontrolovanej technológii alebo softvéru umiestnenému na serveri výskumnej organizácie so sídlom v EÚ?

Zamestnanci, ktorí majú prístup ku kontrolovanej technológii alebo softvéru v zahraničí na profesionálnej návšteve, musia spravidla pred cestou požiadať o licenciu. Niektoré členské štáty EÚ⁽²⁵⁾ tu považujú za kľúčový určujúci faktor to, či ku kontrolovanej technológii alebo softvéru pristupujú v zahraničí iné osoby (okrem zamestnancov).

Kto potrebuje požiadať o licenciu v prípade výskumného konzorcia s partnermi z viacerých členských štátov EÚ a partnermi z tretích krajín?

Vývozca, a teda ten, kto musí požiadať o licenciu, je ten, ktorý je zmluvným partnerom príjemcu v tretej krajine a má právomoc určovať odosielanie alebo prenos položiek z colného územia EÚ (v prípade položiek z prílohy I). Inými slovami, pred odoslaním položiek s dvojakým použitím bude možno musieť o licenciu požiadať samotný partner konzorcia alebo samotný vedúci konzorcia. Závisí to od zmluvných dojednaní medzi partnermi konzorcia a vedúcim konzorcia.

ODDIEL 3

Vytvorenie alebo kontrola interného programu dodržiavania pravidiel pre výskum zahŕňajúci položky s dvojakým použitím

Úlohou každého interného programu dodržiavania pravidiel je systematicky riešiť a zmierňovať jeden alebo viac typov rizík, aby sa zabezpečilo dodržiavanie povinností stanovených v zákone alebo tých, ktoré organizácia prijala dobrovoľne.

Vo výskumnom prostredí predstavuje zavedenie opatrení na dodržiavanie pravidiel s cieľom dodržiavať súlad s právnymi predpismi o kontrole vývozu proces, ktorý si vyžaduje čas a úsilie.

V oddiele ďalej sú uvedené všetky hlavné prvky, ktoré by mala výskumná organizácia zvážiť pri navrhovaní alebo kontrole svojho interného systému dodržiavania súladu s vývozom položiek s dvojakým použitím.

⁽²⁵⁾ Kontaktné údaje príslušných orgánov sú uvedené v dodatku 9, prípadne kontaktujte pracovníka zabezpečujúceho dodržiavanie pravidiel vo vašej výskumnej organizácii s cieľom zistiť, aká je situácia vo vašom členskom štáte EÚ.

3.1. Posudzovanie rizík

Výskumná organizácia musí pri zvažovaní toho, či a do akej miery sa jej týkajú kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím, vykonať počiatočné posudzovanie rizík tým, že preskúma nasledujúce parametre: ⁽²⁶⁾

1. Predmety jej činnosti (napr. disciplíny a oblasti výskumu, v ktorých pôsobí). Prehľad oblastí výskumu, na ktoré budú mať s väčšou pravdepodobnosťou vplyv kontroly vývozu, je uvedený v dodatku 1.
2. Typ a rozsah týchto činností (napr. výskum v teréne, online a dištančné vzdelávanie a množstvo medzinárodných spoluprác a zahraničnej účasti zapojených do jej činností).
3. Súčasný stav inštitucionálnych politík a štandardizovaných postupov (napr. typ organizačnej štruktúry, existujúce zmierňujúce opatrenia týkajúce sa bezpečnostných rizík a prevládajúci prístup zamestnancov).

Tieto parametre je potrebné posúdiť z hľadiska zákonných povinností stanovených v právnych predpisoch EÚ a vnútroštátnych právnych predpisoch o kontrole vývozu. ⁽²⁷⁾ Na konci tohto počiatočného posudzovania rizík bude výskumná organizácia schopná určiť svoj špecifický rizikový profil pre položky s dvojakým použitím. Pomôže to organizácii oboznámiť sa s časťami jej výskumných činností, ktoré je potrebné zahrnúť do interného programu dodržiavania pravidiel (rozsah jej interného systému dodržiavania súladu s vývozom) a zamerať interný program dodržiavania pravidiel na konkrétne okolnosti organizácie (napr. štruktúru, inštitucionálne postupy a dostupné zdroje).

Počiatočné posudzovanie rizík je nápomocné pri navrhovaní a vykonávaní opatrení v oblasti interného programu dodržiavania pravidiel, ktoré sú účinné, primerané a prispôbené konkrétnemu profilu organizácie. Často je vhodnejšie začať s činnosťami/oblasťami výskumu, ktoré si vyžadujú okamžité opatrenia, a takými oblasťami, ktoré sú ľahko identifikovateľné ako oblasti zahŕňajúce položky s dvojakým použitím. V nadväznosti na to sa môže interný program dodržiavania pravidiel rozšíriť tak, aby pokrýval ďalšie riziká a pevnejšie zmierňujúce postupy. Integrácia interných opatrení na dodržiavanie pravidiel v oblasti položiek s dvojakým použitím do existujúcich inštitucionálnych politík a postupov je často kľúčom k vytváraniu účinnosti a synergie.

Výskumné organizácie by mali zvážiť dynamické právne a výskumné prostredie, v ktorom by sa mali riziká určovať alebo pravidelne prehodnocovať, a preto interné opatrenia na dodržiavanie pravidiel vždy závisia od vyvíjajúcich sa kontrolných zoznamov a vykonávaných činností výskumnej organizácie. Dôkladnejšie zhodnotenie a hodnotenie materiálov, zariadení, softvéru a technológie, ktoré sú zahrnuté do výskumu alebo sú výsledkom výskumu, sa v skutočnosti realizuje v rámci „procesu a postupov preverovania vývozu“, ako je vysvetlené v základnom prvku č. 4.

3.2. Základné prvky interného programu dodržiavania pravidiel

Pri tomto oddiele sa vychádza z odporúčania Komisie (EÚ) 2019/1318 z 30. júla 2019 o interných programoch dodržiavania pravidiel, pokiaľ ide o kontroly obchodovania s položkami s dvojakým použitím podľa nariadenia (ES) č. 428/2009.

Predstavuje úpravu základných prvkov interného programu dodržiavania pravidiel, aby boli vhodnejšie na použitie v kontexte výskumu. Táto úprava je založená na spätnej väzbe získanej od výskumnej komunity a rozčleňuje sa do nasledujúcich pododdielov:

1. Závazok vrcholového manažmentu dodržiavať predpisy
2. Organizačná štruktúra, zodpovednosť a zdroje
3. Odborná príprava a zvyšovanie informovanosti
4. Proces a postupy preverovania vývozu
5. Preskúvanie výkonnosti, audit, podávanie správ a nápravné opatrenia
6. Vedenie záznamov a dokumentácia
7. Fyzická bezpečnosť a bezpečnosť informácií

V dodatku 4 je k dispozícii kontrolný zoznam pre každý základný prvok na podporu rozvoja interného programu dodržiavania pravidiel alebo v neskoršej fáze preskúmania existujúceho interného programu dodržiavania pravidiel.

⁽²⁶⁾ C. Charatsis, „Interferences between non-proliferation and science: „exporting“ dual-use know-how and technology in conformity with security imperatives“ (Interferencie medzi nešírením zbraní a vedou: „vývoz“ know-how a technológie s dvojakým použitím v súlade s požiadavkami bezpečnosti), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie (Spoločné výskumné centrum – Európska komisia a Université de Liège), december 2017, s. 153 – 155. Pozri aj kapitolu 8 tej istej publikácie, v ktorej je uvedený príklad počiatočného posudzovania rizík v prostredí výskumu.

⁽²⁷⁾ Prehľad povinností týkajúcich sa kontroly vývozu na úrovni EÚ je uvedený v oddiele 2 tohto usmernenia.

3.2.1. Závazok vrcholového manažmentu dodržiavať predpisy

Závazok vrcholového manažmentu dodržiavať predpisy a podpora pre interný program dodržiavania pravidiel sú dôležité zo symbolických aj praktických dôvodov. Deklarované vyhlásenie o záväzku dodržiavať predpisy o kontrole vývozu orgánom/funkciou vrcholového manažmentu organizácie môže zvýšiť informovanosť zamestnancov, zvýšiť význam prikladaný takýmto opatreniam na dodržiavanie pravidiel a viesť k zlepšeniu ľudských a technických zdrojov inými oddeleniami organizácie.

Čo sa očakáva od výskumných organizácií?

Rovnako ako v každej organizácii, aj v tomto prípade je záväzok vrcholového manažmentu zameraný na zvýšenie legitimity opatrení na dodržiavanie pravidiel a vytvorenie alebo zlepšenie organizačnej kultúry, ktorá napomáha požiadavkám na kontrolu vývozu položiek s dvojakým použitím. Záväzok vrcholového manažmentu je vo výskumnom prostredí zásadný pre povzbudenie a aktívnu podporu zavádzania interného programu dodržiavania pravidiel.

Vzhľadom na to, že výskumné organizácie a najmä univerzity často disponujú decentralizovanými modelmi organizačnej štruktúry, mohlo by byť užitočné zväziť vyjadrenie záväzku na úrovni oddelenia, fakulty alebo školy (napr. jednotliví dekáni fakúlt/škôl). Takýto prístup môže byť obzvlášť dôležitý pre organizácie, ktoré majú len niekoľko oddelení, ktorých sa potenciálne môžu týkať kontroly vývozu.

Tento prvok je zhmotnený písomným vyhlásením a podporou vrcholového manažmentu, výsledkom čoho sú primerané organizačné, ľudské a technické zdroje pre interný program dodržiavania pravidiel organizácie. V tomto vyhlásení o záväzku sa vyzývajú všetci príslušní zamestnanci, aby dodržiavali príslušné právne predpisy EÚ a členských štátov a prijali potrebné opatrenia pri používaní kontrolovaných vstupov alebo vytváraní výstupov výskumu, ktoré sú citlivé a môžu byť kontrolované.

Aké kroky to zahŕňa?

Vypracujte vyhlásenie o záväzku, v ktorom bude uvedené, že zamestnanci (vedeckí a administratívni) budú dodržiavať všetky právne predpisy EÚ a vnútroštátne právne predpisy o kontrole vývozu položiek s dvojakým použitím tým, že budú uplatňovať zmierňujúce opatrenia stanovené v zásadách a postupoch organizácie. Uvedte možné dôsledky prípadov nedodržania súladu pre organizáciu a zúčastnené osoby.

Jasne a pravidelne oznamujte vyhlásenie o záväzku všetkým potenciálne dotknutým zamestnancom (aj zamestnancom, ktorí sa nezúčastňujú na kontrole vývozu položiek s dvojakým použitím) s cieľom zvýšiť informovanosť a podporiť kultúru dodržiavania právnych predpisov o kontrole vývozu položiek s dvojakým použitím.

Zväzť použitie všetkých dostupných prostriedkov (elektronických alebo tlačných) na zverejnenie vyhlásenia a zdrojov informácií o interných postupoch organizácie v oblasti dodržiavania pravidiel. ⁽²⁸⁾

3.2.2. Organizačná štruktúra, zodpovednosti a zdroje

Každá výskumná organizácia je jedinečná, a preto neexistuje iba jeden spôsob, ako organizovať postupy dodržiavania pravidiel a priradovať príslušné zodpovednosti. Dobre vymedzený súbor postupov a zodpovedností za dodržiavanie súladu s vývozom však môže organizácii pomôcť dosiahnuť ciele dodržiavania pravidiel a zlepšiť model riadenia ako celku.

Čo sa očakáva od výskumných organizácií?

V kontexte výskumu existujú rôzne druhy zodpovednosti, ktoré je potrebné zväziť. Obvykle budú tieto zodpovednosti rozdelené medzi administratívnych a vedeckých zamestnancov.

⁽²⁸⁾ Výskumné organizácie by takisto mohli zväziť šírenie vyhlásenia na verejných aj interných webových sídlach, v kódexoch správania a v služobnom poriadku s cieľom informovať zamestnancov o význame kontrol obchodu a nákladoch na nedodržiavanie pravidiel pre výskumnú obec a univerzitu.

Prvý typ zodpovednosti sa týka celkovej zodpovednosti za vykonávanie zásad organizácie v oblasti dodržiavania pravidiel, ktorá spočíva na manažmente organizácie. Táto zodpovednosť môže zahŕňať schválenie žiadostí o licenciu, dohľad nad tým, či sú na dodržiavanie pravidiel vyčlenené primerané zdroje, ako aj zabezpečenie zavedenia pravidelných kontrol a aktualizácií opatrení na dodržiavanie pravidiel. V niektorých členských štátoch musí túto funkciu zastávať člen vrcholového manažmentu.

Pri druhom type zodpovednosti sa vyžaduje zriadenie funkcie dodržiavania súladu s vývozom, ktorá by bola zodpovedná za vývoj a/alebo vykonávanie opatrení organizácie na dodržiavanie pravidiel. K úlohám tejto funkcie môže patriť: reagovanie na otázky týkajúce sa kontroly vývozu, rozhodovanie o tom, či je žiadosť o licenciu relevantná a aké zmierňujúce opatrenia sú potrebné pre danú činnosť. Funkcia kontroly vývozu môže zároveň pomôcť zamestnancom porozumieť licenčným podmienkam, uplatňovať kontroly náležitej starostlivosti a uchovávať príslušné záznamy.

Túto zodpovednosť obvykle preberá oddelenie so skúsenosťami s dodržiavaním zákonných povinností a so spoluprácou so zamestnancami organizácie a s externými spolupracovníkmi. ⁽²⁹⁾ V organizácii by mala byť aspoň jedna osoba, ktorá je poverená dodržiavaním súladu s vývozom. Pokiaľ je to možné, osoba zastávajúca funkciu kontroly vývozu by mala byť bez konfliktu záujmov. Mala by mať aj priamy prístup k vrcholovému manažmentu a povinnosť podávať mu správy.

Okrem toho môže byť v jednotlivých oddeleniach organizácie potrebné určiť kontaktné miesta, ktoré môžu zvyšovať informovanosť, usmerňovať administratívnych a vedeckých zamestnancov vždy, keď sa vyskytne príslušný problém, a v prípade potreby postúpiť otázky a žiadosti osobe zastávajúcej funkciu kontroly vývozu.

Tretí typ zodpovednosti sa týka realizácie praktických krokov, ktoré majú vedeckí zamestnanci uskutočniť, aby sa zabezpečila zhoda s požiadavkami organizácie na dodržiavanie pravidiel. Táto funkcia zahŕňa úlohy, ako je identifikácia projektov, pri ktorých by sa mohla vyžadovať licencia, uplatňovanie kontrol konečného použitia/koncového používateľa, vykonávanie stanovených zmierňujúcich opatrení a schválení pri vykonávaní výskumných činností. Aj keď všetci dotknutí zamestnanci musia pri výkone svojej práce rešpektovať postupy dodržiavania pravidiel organizácie, zodpovednosť za identifikáciu citlivých projektov a uplatňovanie požadovaných kontrol je zvyčajne na vedúcom projektu. Často je to osoba, ktorá zabezpečuje financovanie a koordinuje projekt v rámci organizácie, známa v niektorých výskumných kontextoch aj ako hlavný skúšajúci.

Administratívni zamestnanci (napr. z oddelenia pre obstarávanie a právne záležitosti) môžu dohliadať na niektoré úlohy súvisiace s dodržiavaním pravidiel, ako sa to stanovuje v zásadách dodržiavania pravidiel. Títo zamestnanci môžu byť súčasťou funkcie dodržiavania súladu s vývozom alebo s ňou môžu len úzko spolupracovať.

Administratívni zamestnanci môžu byť schopní identifikovať problémy, ktoré unikli pozornosti výskumných pracovníkov. Vyskolení administratívni zamestnanci by tak mohli v prípade zlyhania iných záruk fungovať aj ako „strážcovia vstupu“. ⁽³⁰⁾

V dodatku 6 sú uvedené dva príklady možnej organizačnej štruktúry v oblasti dodržiavania pravidiel v podmienkach výskumu.

Aké kroky to zahŕňa?

Zistite, ktoré časti vašej organizácie sú relevantné z hľadiska dodržiavania pravidiel kontroly vývozu. Identifikujte a vymenujte osobu(-y) s celkovou zodpovednosťou a priradte aspoň jednu osobu k funkcii dodržiavania súladu s vývozom. V závislosti od potrieb organizácie môže táto osoba plniť úlohy súvisiace s kontrolou vývozu položiek s dvojakým použitím len na čiastočný úväzok.

⁽²⁹⁾ V závislosti od štruktúry organizácie bude mať skúsenosti s riešením týchto úloh pravdepodobne „kancelária pre dodržiavanie pravidiel“, „právne oddelenie“, „výskumná kancelária“, „bezpečnostné oddelenie“ alebo „kancelária pre prenos technológií“. Použitie konkrétne pojmy sú sugestívne názvy, ktoré často používajú rôzne výskumné organizácie. Zoznam s príkladmi ponúkaných oddelení nie je úplný.

⁽³⁰⁾ Vyskolení administratívni zamestnanci môžu napríklad pri spracovaní zmlúv a dohôd identifikovať zmluvné požiadavky, ktoré potenciálne môžu predstavovať problémy s kontrolou vývozu (napr. obmedzenia prístupu k výsledkom výskumu), poukazovať na citlivé témy aplikovaného výskumu a/alebo vyjadriť podozrenia týkajúce sa koncových používateľov/konečného použitia a príslušných miest určenia/štátnej príslušnosti. Rovnako sa administratíva môže pri realizácii projektov a výskumných činností stretnúť s nezrovnalosťami vo funkcii dodržiavania súladu s vývozom, pokiaľ ide o vývozné licencie alebo iné požiadavky na interný program dodržiavania pravidiel, a tieto nezrovnalosti jej nahlasovať.

Zvážte všetky rôzne druhy zodpovedností a funkcií súvisiacich s dodržiavaním súladu s vývozom. Definujte jasné procesy a zodpovednosti administratívnych aj vedeckých zamestnancov. Začnite tým, že oddelenia vykonávajú výskum v kritickej oblasti, a v závislosti od vývoja vášho systému dodržiavania pravidiel sa zamerajte na ďalšie menej citlivé oddelenia. Vždy, keď je to možné, nezabudnite vymedziť delegovanie právomocí (napr. v prípade choroby alebo dovolenky) a záložných funkcií.

Zaistite, aby sa pre interný program dodržiavania pravidiel vyčlenili primerané zdroje, a zvážte znalosti a zručnosti potrebné z hľadiska právnej a technickej odbornosti. Odporúča sa vypracovať písomný opis náplne práce.

Buďte pripravení naplno využiť odborné znalosti a skúsenosti, ktoré sú už k dispozícii v rôznych častiach organizácie. Poradte sa s kolegami z rôznych oddelení (napr. oddelenia pre obstarávanie, bezpečnosť a oddelenia pre právne záležitosti) o spôsoboch, akými by dostupné zásady a postupy mohli vyhovovať požiadavkám na súlad s vývozom. Zvážte zriadenie – spolu s vašou IT podporou – online nástrojov a postupov na uľahčenie vykonávania interných opatrení na dodržiavanie pravidiel.

V návodoch/príručkách kodifikujte zásady a postupy organizácie súvisiace s dodržiavaním pravidiel v oblasti vývozu vrátane hlavného reťazca zodpovednosti a sprístupniť ich organizácii online alebo v tlačenej verzii. Snažte sa použiť čo najpresnejší a najjasnejší jazyk. Zvážte zahrnutie príkladov a praktických prípadov, ako sú prípady ponúkané v tomto usmernení alebo vo vnútroštátnych zdrojoch.

Uistite sa, že vedeckí a administratívni zamestnanci vedia, aký postup je potrebné dodržať a kto je kontaktným miestom v prípade výskytu otázok týkajúcich sa kontroly vývozu.

3.2.3. Odborná príprava a zvyšovanie informovanosti

Odborná príprava a zvyšovanie informovanosti je dôležitým prvkom každého interného programu dodržiavania pravidiel, ktorý by mal byť prispôsobený konkrétnej situácii výskumnej organizácie. Zvyšovanie informovanosti sa považuje za prvý krok, ktorý umožní vedeckým a administratívnym zamestnancom porozumieť bezpečnostným rizikám a plniť si svoje povinnosti podľa zákona o kontrole vývozu a interného programu dodržiavania pravidiel organizácie. Odborná príprava obsahuje špecializované kurzy prispôbené funkciám a zamestnancom v organizácii, ktorých sa týkajú kontroly vývozu.

Čo sa očakáva od výskumných organizácií?

Výskumné organizácie musia zvážiť iniciatívy v oblasti zvyšovania informovanosti a odbornej prípravy na rôznych úrovniach, rôznymi prostriedkami a s rôznymi cieľmi.

Po prvé, na účely zvýšenia informovanosti a podpory kultúry zodpovednosti v celej organizácii je dôležitý všeobecný úvod do problémov s kontrolou vývozu pre všetkých potenciálne zainteresovaných výskumných pracovníkov a študentov. Dá sa to dosiahnuť tým, že do kódexov správania, webových stránok o etike vo výskume, ako aj pravidelných kurzov všeobecnej bezpečnosti a ochrany sa začlenia odkazy na ciele kontroly vývozu a súvisiace interné opatrenia. ⁽³¹⁾

Po druhé, pre vedeckých pracovníkov pochádzajúcich z oddelení organizácie, ktoré boli identifikované ako relevantné pre kontroly vývozu pri počiatočnom posudzovaní rizík a následnom opätovnom posudzovaní, by sa mali vypracovať činnosti v oblasti všeobecnej odbornej prípravy a zvyšovania informovanosti. Cieľom tejto odbornej prípravy je zoznámiť zamestnancov s požiadavkami na kontrolu vývozu a zaistiť, aby v prípade problému alebo obáv týkajúcich sa návrhu, plánovania a vykonávania ich výskumu mohli podniknúť potrebné kroky.

Po tretie, cieľná odborná príprava by sa mala uskutočňovať smerom k administratívnym zamestnancom, ktorí sa zaoberajú vykonávaním rôznych postupov internej kontroly, ako sú postupy týkajúce sa bezpečnosti, obstarávania, prenosu technológie, zmlúv a spolupráce v oblasti výskumu. Podobne by sa mala organizovať špecializovaná odborná príprava pre výskumných pracovníkov, ktorých sa pravidelne týka vykonávanie kontrol vývozu z dôvodu ich zapojenia do citlivých projektov, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť a kontrolné opatrenia.

⁽³¹⁾ Výskumná organizácia a najmä univerzita by mohli podniknúť ďalšie iniciatívy na začlenenie časti týkajúcej sa zvyšovania informovanosti o otázkach nešírenia zbraní a problémoch s kontrolou vývozu do učebných osnov najcitlivejších odborov.

Výskumná organizácia môže vykonávať veľmi odlišné typy výskumu a kontrolné zoznamy vývozu položiek s dvojakým použitím sa týkajú širokého spektra položiek a technológií. To znamená, že treba zvážiť vypracovanie školiaceho materiálu a prístupov prispôbených publiku, ktoré pochádza z rôznych oddelení, má rôzne odborné znalosti a okolnosti.

Vzhľadom na dynamický charakter zákonov o kontrole vývozu a vývoj v tejto oblasti by sa odborná príprava mala vykonávať každoročne, pričom zamestnanci, ktorí majú hlavnú zodpovednosť za prevádzku interného programu dodržiavania pravidiel, by mali pravidelne aktualizovať dostupné nástroje a informačný materiál.

Overte si u svojho vnútroštátneho orgánu, či sú k dispozícii ďalšie zdroje, ako napríklad prihlásenie sa na odber informačných stretnutí a informačných bulletinov, vnútroštátne usmernenia a odborná príprava.

Aké kroky to zahŕňa?

Zabezpečiť povinnú pravidelnú odbornú prípravu pre všetkých zamestnancov potenciálne zapojených do činností podliehajúcich kontrole vývozu položiek s dvojakým použitím, s cieľom zvýšiť informovanosť o problémoch s kontrolou vývozu a rozšíriť kultúru zodpovednosti v celej organizácii.

Pokiaľ je to možné, na začlenenie odkazov na opatrenia a požiadavky v oblasti dodržiavania súladu s vývozom použite existujúce iniciatívy v oblasti odbornej prípravy, ako sú úvodné kurzy pre novoprijatých zamestnancov. Postupujte rovnako aj pri služobnom poriadku a vzdelávacom materiáli, ktoré sa už používajú.

Prostredníctvom nástrojov na zvyšovanie informovanosti (napr. rozhodovacie stromy, intranetové webové stránky, informačné a potvrdzovacie poznámky v príslušných postupoch kontroly vývozu) zaistíte, aby si všetci dotknutí zamestnanci boli informovaní o všetkých interných zásadách a opatreniach týkajúcich sa kontrol vývozu. Využite materiál obsahujúci informácie o príslušných zákonoch a kontrolných zoznamoch EÚ v oblasti vývozu položiek s dvojakým použitím a reštriktívnych opatreniach, ako aj o vnútroštátnych opatreniach a embargách. Zvážte sprístupnenie ľahko použiteľných nástrojov (vyvinutých interne alebo poskytovaných z externých zdrojov) všetkým príslušným zamestnancom, aby sa v týchto právnych dokumentoch uľahčila jednoduchá navigácia a ich aktualizácie. Ak je to možné, zvážte pre administratívnych aj vedeckých zamestnancov možnosť individuálne prispôbenej odbornej prípravy.

Ak je to vhodné, zvážte využitie príležitostí na získanie odbornej prípravy na vnútroštátnej úrovni alebo na úrovni EÚ v oblasti kontrol vývozu položiek s dvojakým použitím.

Ak je to možné, zahrňte poznatky získané z preskúmaní výkonnosti, auditov, podaných správ a nápravných opatrení do programov odbornej prípravy alebo informovanosti o vývoze. Naopak, zohľadnite všetky zistenia poukazujúce na nedostatočné fungovanie zavedených opatrení na dodržiavania pravidiel.

3.2.4. Proces a postupy preverovania vývozu

Tento prvok obsahuje interné opatrenia, ktoré by mala organizácia vykonať, aby zabezpečila, že žiadny „vývoz“ sa neuskutoční bez požadovanej licencie alebo proti akémukoľvek relevantnému vývoznému obmedzeniu alebo zákazu.

V procese preverovania vývozu sa zhromažďujú a analyzujú relevantné informácie týkajúce sa týchto aspektov: klasifikácia položiek, posudzovanie rizík činnosti, stanovenie licenčných požiadaviek a žiadostí o licenciu a kontrola po udelení licencie. Pri dodržaní krokov uvedených ďalej musí výskumná organizácia navrhnúť a prevádzkovať postup preverovania vývozu, pričom zohľadní rôzne typy vykonávaných činností, existujúce inštitucionálne zásady a postupy a konkrétne výzvy súvisiace s rizikovým profilom organizácie.

Čo sa očakáva od výskumných organizácií?

Proces preverovania vývozu je jadrom interných opatrení organizácie na dodržiavanie pravidiel. Realizáciu tohto prvku musia zdieľať administratívni a vedeckí zamestnanci, pretože ich úlohy v oblasti dodržiavania pravidiel majú vzájomne sa posilňujúci vplyv na fungovanie interného programu dodržiavania pravidiel. Cieľom je nastaviť postupy preverovania, ktorými sa špecifikujú kroky potrebné na dodržiavanie zákona o kontrole vývozu a interných zásad organizácie v oblasti kontroly. V závislosti od rozsahu a citlivosti uskutočneného výskumu môže byť proces preverovania vývozu relevantný pre niekoľko činností:

— vývoz položiek (prostredníctvom hmotných prostriedkov prenosu),

- uzatváranie zmlúv (predovšetkým s medzinárodnými partnermi) ⁽³²⁾,
- patentovanie výsledkov výskumu/udeľovanie licencie na výsledky výskumu,
- publikovanie (napr. články, konferenčné materiály, softvér),
- elektronické prenosy (vrátane sprístupňovania položiek online),
- nábor zamestnancov a prijímanie návštevníkov (väčšinou v súvislosti so sankciami),
- cestovanie do zahraničia.

Výskumná organizácia môže zväziť úpravu svojich inštitucionálnych zásad a postupov týkajúcich sa všetkých vyššie uvedených činností, a to vložením inšpekcií a overovaní kontrol vývozu. Neuniverzitné výskumné ústavy majú väčšinou centralizované postupy, ktoré je možné prispôsobiť tak, aby vyhovovali takýmto preverovacím a zmiernujúcim postupom. Univerzity sa môžu rozhodnúť, že budú používať rovnaký prístup, prispôbený ich potrebám.

Vo výskumnej organizácii a najmä na univerzite sa činnosti podliehajúce kontrole vývozu môžu uskutočňovať v kontexte formálnej spolupráce s externými partnermi a neformálnych výmen. V druhom prípade môžu výmeny prebiehať väčšinou na úrovni jednotlivých výskumných pracovníkov. Proces preverovania vývozu musí teda zahŕňať obe možnosti a musia sa v ňom zaviesť postupy a inšpekcie preverovania s cieľom určiť, či konkrétna výskumná činnosť zahŕňa „vývoz“ kontrolovanej položky.

Jednotliví výskumní pracovníci musia byť počas svojho výskumu schopní identifikovať a nahlasovať problémy s kontrolou vývozu. To je možné realizovať pomocou generických nástrojov, ako sú rozhodovacie stromy, ktoré sprevádzajú výskumníkov krokmi, ktoré je potrebné vykonať pri identifikovaní možných problémov s kontrolou vývozu ⁽³³⁾. Cielené postupy a inšpekcie by navyše mohli byť začlenené do inštitucionálnych procesov, ktorými sa povoľujú uvedené činnosti. Výskumná organizácia by napríklad mohla do svojho online systému schvaľovania ciest do zahraničia vložiť informačnú poznámku a požiadavku, aby výskumní pracovníci pred odoslaním žiadosti vykonali inšpekcie kontroly vývozu. ⁽³⁴⁾

Postupy preverovania vývozu by navyše mali byť zahrnuté do fázy plánovania výskumného projektu a pred uzavretím formálnej dohody s inými partnerskými organizáciami. Stanovenie cieľov projektu a zdroj financovania môžu mať už v tejto fáze dôsledky z hľadiska kontroly vývozu.

Problém kontroly vývozu môže vstúpiť do hry v rôznych fázach životného cyklu projektu. V niektorých prípadoch môže byť povolenie na kontrolu vývozu relevantné iba v úplnej záverečnej fáze výskumného projektu, keď sa výskumná organizácia/výskumný pracovník rozhodne poskytnúť výstup podliehajúci kontrole vývozu tretím stranám, napríklad prostredníctvom licenčnej dohody. Zdôrazňuje sa tým význam zavedenia overovaní kontroly vývozu do rôznych inštitucionálnych postupov.

V iných situáciách – najmä v tých, ktoré zahŕňajú spoluprácu s medzinárodnými partnermi – môže výskum zahŕňať odhalenie citlivých technológií a zasielanie výstupov podliehajúcich kontrole vývozu v rôznych fázach projektu. Preto je pre projekty označené ako citlivé vhodné pridať inšpekcie kontrol vývozu a zmiernujúce opatrenia počas celého životného cyklu projektu. Je dôležité, aby to bolo uvedené v dohode podpísanej s inými organizáciami.

Vo všetkých vyššie uvedených prípadoch sa v postupoch preverovania vývozu, ktoré sa majú stanoviť, zohľadňujú tieto aspekty:

- klasifikácia položky vrátane softvéru a technológie,
- posudzovanie rizík činnosti,
- kontroly týkajúce sa miest určenia a subjektov, na ktoré sa vzťahuje embargo alebo sankcie, alebo citlivých miest určenia a subjektov, ⁽³⁵⁾

⁽³²⁾ Patria sem dohody týkajúce sa financovania a spolupráce podľa zmlúv, memorandá o porozumení atď.

⁽³³⁾ Takýto nástroj by mohol byť zverejnený online, napríklad na internom webovom sídle organizácie v časti týkajúcej sa etiky vo výskume alebo súladu s predpismi v oblasti bezpečnosti a ochrany. Určitý prínos to môže mať aj z hľadiska zvyšovania informovanosti.

⁽³⁴⁾ Je zrejme, že nie všetky výskumné organizácie majú zavedené inštitucionálne zásady na povoľovanie všetkých činností, ktoré potenciálne predstavujú riziko kontroly vývozu. Neformálne výmeny a spolupráce okrem toho nie sú zvyčajne povolené prostredníctvom inštitucionálneho mechanizmu.

⁽³⁵⁾ Citlivé miesta určenia a subjekty nie sú miesta určenia, na ktoré sa vzťahuje embargo alebo sankcie, ale preprava alebo prenos (určitých) položiek s dvojakým použitím k nim môžu byť v individuálnych prípadoch kritické, napríklad pre obavy zo šírenia zbraní alebo obavy o dodržiavanie ľudských práv. Vlády členských štátov môžu v tejto záležitosti zaviesť svoj vlastný prístup. V prípade akýchkoľvek pochybností kontaktujte svoj príslušný orgán.

- preverovanie deklarovaného konečného použitia a zúčastnených strán,
- preverenia rizika diverzie,
- univerzálne kontroly položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname.

Ak výsledok klasifikácie položiek a posudzovania rizík činnosti vedie k záveru, že činnosť je kontrolovaná, je potrebné riešiť ďalšie aspekty takto:

- Určenie, ktorá licencia (povolenie) je potrebná (napr. na vývoz, sprostredkovanie, prenos a tranzit), ako aj žiadosť o takúto licenciu a ⁽³⁶⁾
- Kontroly po udelení licencie vrátane kontroly zásielok a dodržania podmienok povolenia.

V obmedzenom počte prípadov sa môže stanoviť, že organizácia alebo jednotlivý výskumný pracovník musí upustiť od určitej činnosti alebo že projekt alebo spolupráca so spolupracujúcou organizáciou sa nemôže uskutočniť. Môže to byť prípad, keď je zúčastnená strana zaradená na obmedzený zoznam pod sankciami, alebo ak organizácia považuje riziko výstupu z výskumu, ktorý sa má použiť v tretej krajine na nekalé účely, za vysoké. Rovnako je možné, že príslušný orgán zamietne žiadosť o vývozné povolenie v súlade s platným zákonom o kontrole vývozu, napr. ak sa v jeho posúdení identifikuje riziko šírenia zbraní.

V prípade pochybností alebo podozrenia počas procesu preverovania vývozu, najmä pokiaľ ide o výsledky preverenia deklarovaného konečného použitia a zúčastnených strán alebo preverenie rizika diverzie, sa obráťte na príslušný orgán v členskom štáte EÚ, v ktorom má vaša spoločnosť sídlo.

Aké kroky to zahŕňa?

Vytvorte postupy preverovania vývozu, ktoré vašej organizácii umožnia vykonať posudzovanie rizík, ktoré sa zameriava na všetky rôzne potenciálne citlivé činnosti a zdroje rizika. Tieto postupy umožnia jednotlivým výskumným pracovníkom, študentom, vedúcim projektov a administratívnym zamestnancom prispieť k posudzovaniu rizík kontroly vývozu súvisiacich s činnosťami organizácie.

Pokiaľ je to možné, upravte svoje inštitucionálne zásady a postupy tak, aby vyhovovali inšpekciám kontrol vývozu pre potenciálne citlivé činnosti (preprava, uzatváranie zmlúv, publikovanie, zdieľanie online atď.), a aby umožňovali zmierňujúce opatrenia týkajúce sa projektov označených ako citlivé.

Zväzte použitie generických nástrojov na posudzovanie rizík (napr. vývojové diagramy) ⁽³⁷⁾, ako aj techniky ťaženia z údajov ⁽³⁸⁾ a iného softvéru na preverovanie položiek, projektov a súvisiacich činností podľa kontrolných zoznamov vývozu a zoznamov zakázaných subjektov a miest určenia.

Klasifikácia položiek

Zámerom tohto aspektu postupu preverovania je pochopiť, či položka používaná alebo vytvorená v rámci výskumu patrí do pôsobnosti kontrolného zoznamu (kontrolných zoznamov), alebo či bude výskumný projekt konfrontovaný s kontrolovanými položkami.

⁽³⁶⁾ Upozorňujeme, že v oddiele 2.3.7 sú uvedené rôzne typy povolení, ktoré sa môžu vzťahovať na konkrétnu činnosť. V závislosti od miest určenia a položiek spojených s kontrolovanou činnosťou môže výskumná organizácia využiť zjednodušené licenčné postupy, ako sú postupy stanovené v rámci EUGEA.

⁽³⁷⁾ Príklad vývojového diagramu licenčných požiadaviek na vývoz a transferov položiek s dvojakým použitím v rámci EÚ je uvedený v dodatku 5. Organizácie by mohli zväziť vývoj vlastných vývojových diagramov a online nástrojov, ktoré najlepšie vyhovujú ich potrebám.

⁽³⁸⁾ Európska komisia vyvinula nástroj na hĺbkovú analýzu textu, ktorý môže výskumným organizáciám pomôcť pri posudzovaní ich predchádzajúcej vedeckej produkcie s cieľom identifikovať už vytvorené a publikované články, patenty alebo výsledky projektov financovaných z prostriedkov EÚ, ktoré mohli potenciálne obsahovať položky s dvojakým použitím. Výskumná organizácia sa tak môže lepšie zamerať na svoje interné činnosti týkajúce sa informovanosti a posilniť svoje opatrenia na dodržiavanie pravidiel. Ďalšie informácie sú uvedené na platforme TIM pre položky s dvojakým použitím: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/text-mining/tim-dual-use_en.

Vykonáva sa to porovnaním technických charakteristík položky s kontrolnými zoznamami EÚ a vnútroštátnymi kontrolnými zoznamami položiek s dvojakým použitím. V prípade potreby zistíte, či sa na položku vzťahujú reštriktívne opatrenia (sankcie a embargá) uložené Európskou úniou alebo členským štátom EÚ, v ktorom má vaša organizácia sídlo. ⁽³⁹⁾

Prihliadajte na to, že softvér a technológia, ktoré spĺňajú špecifikácie kontroly, by mohli byť vyňaté, ak sa uplatňujú výnimky „základný vedecký výskum“ a „verejne dostupné“ (pozri oddiel 2.3.5).

Pokúste sa určiť, či sa v plánovanom projekte budú používať kontrolované položky, a preskúmajte, či jeho príspevky budú spĺňať prahové hodnoty uvedené v kontrolnom zozname. V prípade projektov identifikovaných ako vysokorizikové zabezpečte inšpekcie preverovania vývozu počas celého životného cyklu projektu.

Venujte osobitnú pozornosť klasifikácii súčastí a náhradných dielcov s dvojakým použitím a klasifikácii softvéru a technológií s dvojakým použitím, ktoré možno preniesť e-mailom alebo sprístupniť v zahraničí prostredníctvom „cloudovej“ služby.

Ako preventívne opatrenie zvážte overenie, či položky s dvojakým použitím, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti kontrolných zoznamov, existujú v laboratóriách a úložiskách organizácie. Ich prítomnosť môže naznačovať citlivosť kontroly vývozu. Preskúmajte možnosť poznačiť si vo svojich zásobách, či má položka (nová, použitá alebo náhradná) význam pre dvojaké použitie, a preto si v prípade vývozu vyžaduje špeciálne zaobchádzanie.

Poradte sa s vedúcimi projektu a dostupnými odborníkmi s cieľom zhromaždiť informácie o možnom zneužívaní vašich položiek s dvojakým použitím v kontexte konvenčných vojenských zbraní alebo zbraní hromadného ničenia.

Pri spolupráci so spoločnosťami alebo inými výskumnými organizáciami je osvedčenou praxou požadovať dodatočné informácie o technických parametroch a stave kontroly a klasifikácii materiálov, súčastí, podsystémov, ktoré má vaša organizácia od nich používať.

Ako sa vyžaduje v článku 11 ods. 9 nariadenia o položkách s dvojakým použitím, ktorý sa týka transferov v rámci EÚ, v príslušných dokumentoch (zmluva, potvrdenie objednávky, faktúra alebo dodací list) uveďte, že transakcia zahŕňa položky s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname a podliehajú kontrolám, pokiaľ sa vyvážajú z EÚ.

Posudzovanie rizík činnosti

V procese preverovania vývozu sa zohľadňujú aj partneri zapojení do citlivého výskumného projektu a všetci rôzni príjemcovia kontrolovaných výstupov výskumu, ako aj riziko, že títo príjemcovia použijú tieto výstupy na nezákonné účely. Zoznam varovných signálov uvedených v dodatku 3 k tomuto usmerneniu je nápomocný pri posudzovaní rôznych rizík spojených s činnosťou.

Kontroly týkajúce sa miest určenia a subjektov, na ktoré sa vzťahuje embargo alebo sankcie, alebo citlivých miest určenia a subjektov

Uistite sa, že žiadna zo strán zapojených do projektu alebo citlivej činnosti nepodlieha reštriktívnym opatreniam (sankcie a embargá) tým, že si to overíte v konsolidovanom zozname sankcií ⁽⁴⁰⁾ EÚ alebo vo vnútroštátnom zozname, ak je k dispozícii.

Preverenie deklarovaneho konečného použitia a zúčastnených strán

Poznajte svojich partnerov a zvážte, ako plánujú využiť váš výskum týkajúci sa položiek s dvojakým použitím.

Majte na pamäti existenciu výskumných organizácií, ktoré pôsobia ako krytie vojenského výskumu alebo majú silné väzby so subjektmi vo vlastníctve štátu.

⁽³⁹⁾ Mapa sankcií EÚ je užitočný nástroj, ktorý môže výskumnej organizácii pomôcť pri identifikovaní platných obmedzení EÚ: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>.

⁽⁴⁰⁾ Konsolidovaný zoznam sankcií EÚ je dostupný na nasledujúcom odkaze: https://eeas.europa.eu/topics/sanctions-policy/8442/consolidated-list-of-sanctions_en. Pozri aj poznámku pod čiarou vyššie na mape sankcií EÚ.

Požiadajte o vyhlásenie o konečnom použití, ak činnosť zahŕňa položky s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname, alebo ak existujú obavy z konečného použitia (koncového používateľa) v prípade položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname. ⁽⁴¹⁾ Preštudujte si informácie, ktoré vám poskytol príslušný orgán, o pravidlách a požiadavkách na vnútroštátnej úrovni v súvislosti s vyhláseniami o konečnom použití. ⁽⁴²⁾ Upozorňujeme, že vyhlásenia o konečnom použití je možné požadovať aj v prípade zdieľania kontrolovaného softvéru a technológie.

Dávajte pozor na ukazovatele rizika diverzie a znaky svedčiace o podozrivých dopytoch alebo objednávkach.

Preverenie rizika diverzie

Dávajte pozor na ukazovatele rizika diverzie a znaky svedčiace o podozrivých žiadostiach o spoluprácu. Môžu existovať náznaky, že partner bude používať položky s dvojakým použitím, ktoré zdieľa alebo dodáva vaša organizácia, v kontexte neoprávneného vojenského výskumu alebo v súvislosti so zbraňami hromadného ničenia a ich nosičmi alebo na iné nezákonné účely.

Zvážte skutočnosť, že aj pri položkách s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname, sa môže vyžadovať vývozné povolenie, ak deklarované preverenie konečného použitia a zúčastnených strán alebo preverenie rizika diverzie vzbudzujú určité obavy v zmysle ustanovení o „univerzálnej kontrole“ v článku 4 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím. Obvykle sa táto situácia týka položiek s technickými parametrami blízkymi kontrolovaným položkám.

Univerzálne kontroly položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname

V procese preverovania vývozu by sa mala posúdiť možnosť, aby sa položka s dvojakým použitím, ktorá nie je uvedená v zozname, použila v súvislosti s citlivými konečnými použitiami uvedenými v článku 4 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím. Ak výskumný pracovník alebo výskumná organizácia majú informácie alebo podozrenie, že činnosť alebo projekt prináša takéto riziko, nesmú sa ďalej zapájať do tohto výskumu a musia ihneď informovať príslušné orgány, ktoré dospejú k záveru, či je žiadosť o povolenie potrebná. Bližšie informácie o uplatňovaní univerzálnych kontrol sú uvedené v oddiele 2.3.8.

Stanovenie licenčných požiadaviek a žiadostí o licenciu vrátane kontrolovaných činností v oblasti sprostredkovania, prepravy a tranzitu

Výsledkom klasifikácie položiek a posudzovania rizík činnosti môže byť, že licenčná požiadavka je relevantná.

Zhromažďujte a šírte informácie o rôznych typoch licencií (vrátane individuálnych, rámcových a všeobecných licencií) a kontrolovaných operáciách (vývozu, sprostredkovania, prepravy a tranzitu) a o postupoch podávania žiadostí o licenciu v súvislosti s platnými kontrolami vývozu položiek s dvojakým použitím na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. Majte na pamäti vnútroštátne opatrenia na kontrolu vývozu položiek s dvojakým použitím pre iné činnosti, ako napríklad technická pomoc. Ďalšie informácie o možných požiadavkách na povolenie sú uvedené v oddiele 2.

Zvážte použitie zjednodušených licenčných postupov (všeobecné licencie) pre miesta určenia uvedené v nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím alebo vo vnútroštátnych opatreniach.

Zaistite, aby všetci dotknutí zamestnanci vedeli o rôznych typoch licencií a postupoch, ktoré je potrebné interne dodržiavať a ktoré sa vyžadujú na účely predkladania orgánu (kto bude môcť požiadať a aké kroky je potrebné vykonať).

⁽⁴¹⁾ Ak váš partner nepozná žiadosť o vyhlásenie o konečnom použití, zvážte vypracovanie (jednostranového) sprievodného listu, v ktorom sa vysvetlia základné informácie o kontrolách vývozu položiek s dvojakým použitím a uvedie sa, že požadovaný dokument urýchľuje podanie žiadosti o licenciu alebo môže byť dokonca potrebný na získanie licencie.

⁽⁴²⁾ V článku 12 ods. 4 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím sa uvádza, že na udelenie povolenia sa môže vzťahovať povinnosť poskytnúť vyhlásenie o konečnom použití. Informujte sa preto, či príslušný orgán pre kontrolu vývozu požaduje (1) správne vyplnené a podpísané vyhlásenie o konečnom použití pre jedno alebo viac povolení a (2) či vyhlásenie o konečnom použití má obsahovať záhlavie koncového používateľa/príjemcu v krajine miesta konečného určenia. Aj v prípade, keď neexistuje vnútroštátna povinnosť predkladať správne vyplnené a podpísané vyhlásenie o konečnom použití, je vyhlásenie o konečnom použití užitočným prostriedkom na kontrolu spoľahlivosti koncového používateľa/príjemcu a z týchto informácií možno určiť, či sa vyžaduje povolenie pre položky s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname, ale vzbudzujú obavy v súvislosti s konečným použitím v zmysle ustanovení o univerzálnej kontrole v článku 4 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím.

Kontroly po udelení licencie vrátane kontroly zásielok a dodržania podmienok povolenia

Pred samotným zaslaním alebo prenosom kontrolovanej položky by sa mala vykonať konečná kontrola, či boli vykonané všetky kroky na zabezpečenie dodržania pravidiel. Je to vhodná chvíľa na dvojité overenie, či sú položky správne klasifikované, či boli overené varovné signály, či sa vykonalo preverovanie subjektov a či k zásielke existuje platná licencia. Upozorňujeme, že medzitým mohlo dôjsť k zmene príslušných právnych predpisov. Napríklad: položka je teraz položkou s dvojakým použitím, ktorá je uvedená v zozname, alebo na koncového používateľa sa teraz vzťahujú sankcie.

Overte, či boli dodržané podmienky licencie (vrátane podávania správ). Upozorňujeme, že licencia môže obmedzovať prenos technológie a softvéru iba na určitých príjemcov a zväzťe, ako partneri zapojení do citlivého výskumu tieto požiadavky dodržiavajú.

Upozorňujeme, že akákoľvek zmena údajov o organizácii (napríklad názvu, adresy a právnej formy), údajov o koncových používateľoch a/alebo sprostredkovateľoch a údajov o povolených položkách môže mať vplyv na platnosť vašej licencie.

3.2.5. Preskúvanie výkonnosti, auditu, podávanie správ a nápravné opatrenia

Každý systém riadenia musí podliehať pravidelnému preskúmaniu, aby sa zistili nedostatky a prevádzkové chyby, a takisto aby sa upravili jeho zásady a postupy na základe nových informácií, právnych požiadaviek a novoidentifikovaných osvedčených postupov.

V dobre fungujúcom internom programe dodržiavania pravidiel sú stanovené jasné postupy zamestnancov pri oznamovaní a takisto eskalačné postupy v prípade podozrenia alebo zistenia, že došlo k nedodržaniu predpisov. V kultúre riadneho dodržiavania pravidiel musia vedeckí a administratívni zamestnanci pociťovať istotu a podporu, keď v dobrej viere kladú otázky alebo vyjadrujú obavy v súvislosti s dodržiavaním pravidiel.

Preskúmania výkonnosti, auditu a postupy podávania správ sú navrhnuté tak, aby sa odhalili nezrovnalosti s cieľom objasniť a zrevidovať postupy, ak (hrozí, že) by mohli viesť k nesúladu, a zlepšiť účinnosť zavedených kontrol.

Čo sa očakáva od výskumných organizácií?

Úlohou tohto kľúčového prvku je overovať každodennú prácu v oblasti dodržiavania pravidiel v rámci organizácie, zvažovať oblasti zlepšovania a revidovať postupy dodržiavania pravidiel, ak to považuje za potrebné. Informácie získané počas odbornej prípravy a zvyšovania informovanosti a iných zavedených opatrení podávania správ môžu tvoriť základ preskúmania výkonnosti.

Ďalšou dôležitou súčasťou tohto základného prvku sú auditu, ktoré sa majú vykonať interne alebo ich vykoná nezávislý audítor s cieľom skontrolovať, či sa interný program dodržiavania pravidiel správne vykonáva. Ak to zdroje dovoľujú, je dobrou obchodnou praxou pravidelne zapojiť externého audítora.

V postupoch podávania správ sa stanovujú kroky (napr. postup oznamovania), ktoré sa majú vykonať interne a externe v prípade podozrivého alebo známeho incidentu nedodržania pravidiel.

Napokon, nápravné opatrenia predstavujú súbor nápravných opatrení, ktoré majú zaručiť, že k nedodržaniu pravidiel už nedôjde.

Aké kroky to zahŕňa?

Zabezpečte mechanizmy kontrol ako súčasť pravidelných operácií s cieľom monitorovať v organizácii pracovný postup, aby sa akékoľvek protiprávne konanie zistilo v počiatočnom štádiu. Jedným z prístupov je napríklad použiť zásadu „štyroch očí“ na účely technickej klasifikácie alebo preverovania vývozu. Zväzťe úlohy administratívnych zamestnancov aj výskumných pracovníkov v procese monitorovania.

Vypracujte a vykonávajte auditu zamerané na kontrolu koncepcie, primeranosti a účinnosti interného programu dodržiavania pravidiel.

Zabezpečte, aby do auditu boli zahrnuté všetky aspekty interného programu dodržiavania pravidiel.

Zabezpečte, aby všetci zamestnanci vrátane študentov pocítovali istotu a podporu, keď v dobrej viere kladú otázky alebo vyjadrujú obavy v súvislosti s dodržiavaním pravidiel.

Zaveďte postupy oznamovania protiprávnej činnosti a eskalačné postupy, ktoré by upravovali konanie zamestnancov v prípade podozrenia alebo zistenia, že došlo k nedodržaniu pravidiel v oblasti položiek s dvojakým použitím.

Písomne dokumentujte každé podozrenie v oblasti porušenia vnútroštátnych právnych predpisov a právnych predpisov EÚ o kontrole vývozu položiek s dvojakým použitím a súvisiace nápravné opatrenia.

Prijmite nápravné opatrenia na úpravu kontrol vývozu alebo interného programu dodržiavania pravidiel podľa zistení z preskúmania výkonnosti, systémového auditu interného programu dodržiavania pravidiel alebo podávania správ. Tieto zistenia vrátane revízie postupov a nápravných opatrení sa odporúča poskytnúť všetkým dotknutým zamestnancom a vrcholovému manažmentu. Po vykonaní nápravných opatrení sa odporúča podľa potreby prispôsobiť zásady a postupy interného programu dodržiavania pravidiel a oznámiť zmeny v rámci organizácie.

Dialóg s príslušným orgánom môže prispieť ku kontrole škôd a k možným spôsobom na posilnenie systému kontroly vývozu v rámci výskumnej organizácie.

3.2.6. Vedenie záznamov a dokumentácia

Primerané, presné a vysledovateľné záznamy o činnostiach týkajúcich sa kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím sú pre úsilie výskumnej organizácie v oblasti dodržiavania pravidiel nevyhnutné. Komplexný systém vedenia záznamov pomôže výskumnej organizácii splniť požiadavky EÚ a vnútroštátne požiadavky na archiváciu dokumentácie⁽⁴³⁾, kontrolovať a zlepšovať jej opatrenia na dodržiavanie pravidiel a uľahčí spoluprácu s príslušnými orgánmi v prípade vyšetrovania kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím alebo overeného nedodržiavania pravidiel.

Čo sa očakáva od výskumných organizácií?

Politika archivácie dokumentov výskumnej organizácie musí byť v súlade s príslušnými povinnosťami stanovenými vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou (napr. povinnosť uchovávať a sledovať dokumenty súvisiace s vývozným povolením aspoň určité obdobie) a mohli by sa ňou stanoviť dodatočné požiadavky pri vykonávaní výskumu obsahujúceho kontrolované položky, technológie a softvér. V najlepšom záujme organizácie je zachovať rozhodnutia a kroky prijaté počas rôznych postupov preverovania vývozu (napr. interný dokument s opisom technického rozhodnutia o klasifikovaní položky alebo projekt spolupráce). Ak sa napríklad zachytia a správne uložia všetky požadované záznamy, umožní to účinné vyhľadávanie počas postupov posudzovania rizík budúcich projektov, ale aj počas pravidelných auditov. Veľmi dôležité je, že pri účinnom vedení záznamov a dokumentácie sa bude demonštrovať priebeh nasledujúcich opatrení, keď dôjde k podozreniu alebo prípadu nedodržania pravidiel.

Výskumné činnosti sú väčšinou spoločným podnikom, a preto môže byť vedenie príslušných záznamov o všetkých citlivých činnostiach skutočne kolektívnym úsilím. V prípade, že výskumná organizácia sa zaviazala alebo by sa mohla zaviazat k tomu, že vykoná kontrolovaný výskum v spolupráci s inými organizáciami, do formálnych dohôd by sa mohli vložiť špeciálne doložky, v ktorých sa uvedú povinnosti všetkých zúčastnených strán dodržiavať platný zákon o kontrole vývozu. V týchto doložkách by sa mohlo objasniť, kto je zodpovedný za žiadosť o licenciu a za dodržiavanie nasledujúcich požiadaviek na vedenie záznamov. Je nevyhnutné, aby všetky zúčastnené strany podnikli požadované kroky na dodržanie požiadaviek na vedenie záznamov a zaistili, že ich opatrenia nebudú v rozpore s právnymi predpismi členského štátu EÚ, v ktorom majú sídlo.⁽⁴⁴⁾

Aké kroky to zahŕňa?

Overte si právne požiadavky týkajúce sa uchovávania záznamov (obdobie úschovy, rozsah dokumentov atď.) vo vnútroštátnych právnych predpisoch členského štátu EÚ, v ktorom má organizácia sídlo.

⁽⁴³⁾ Pozrite si všeobecné povinnosti stanovené v článkoch 27 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím a v prípade potreby sa poraďte so svojim vnútroštátnym orgánom o špecifikách povinností týkajúcich sa vedenia záznamov.

⁽⁴⁴⁾ V závislosti od postupov členských štátov v oblasti udeľovania licencií je možné, aby koordinátor konzorcia – so sídlom v EÚ – požiadal o licenciu v mene svojich partnerských organizácií. Ďalšie informácie vám poskytne váš vnútroštátny orgán.

S cieľom zabezpečiť, aby boli k dispozícii všetky relevantné dokumenty, zvážte možnosť stanoviť v zmluvách so spolupracovníkmi požiadavky na archiváciu záznamov.

Vytvorte primeraný systém archivácie a vyhľadávania pre potreby kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím. Nevyhnutné sú elektronické systémy s výkonnými funkciami indexovania a vyhľadávania.

Zabezpečte, aby sa dokumenty súvisiace s kontrolou vývozu viedli konzistentne a mohli byť bezodkladne sprístupnené vašej vláde alebo iným externým stranám na účely inšpekcií alebo auditov.

Odporúča sa viesť evidenciu o predchádzajúcich kontaktoch s príslušným orgánom, a to aj v súvislosti s kontrolami koncového použitia (používateľa) v prípade položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú v zozname, a v prípade poradenstva o technickej klasifikácii.

3.2.7. Fyzická bezpečnosť a bezpečnosť informácií

Fyzická bezpečnosť a bezpečnosť informácií sa vzťahujú na súbor interných postupov, ktoré sú navrhnuté tak, aby zabránili neoprávnenému prístupu k položkám alebo premiestneniu položiek s dvojakým použitím zo strany zamestnancov organizácie, zmluvných partnerov, spolupracovníkov alebo návštevníkov. Sú navrhnuté tak, aby fungovali v súčinnosti s inými postupmi vnútornej bezpečnosti, ktoré zaviedla výskumná organizácia, a sú obzvlášť užitočné na monitorovanie a sledovanie nehmotných prenosov technológií.

Napriek tomu, že v nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím nie sú stanovené normy v oblasti fyzickej bezpečnosti a bezpečnosti informácií, monitorovaním a zabezpečením prístupu ku kontrolovaným položkám sa môže zaistiť, aby k žiadnemu neoprávnenému vývozu nedošlo úmyselne alebo z nedbanlivosti.

Čo sa očakáva od výskumných organizácií?

Bezpečnostné riziká pochádzajú z vonkajších aj vnútorných hrozieb pre organizáciu. Pri navrhovaní vnútorných postupov je navyše často účinnejšie a efektívnejšie zvážiť celé spektrum hrozieb a vytvoriť mechanizmy, ktoré sa zameriavajú na vonkajšie aj vnútorné riziká.

Na dosiahnutie jednotlivých cieľov je možné použiť vhodné bezpečnostné opatrenia zabraňujúce neoprávnenému prístupu alebo premiestneniu kontrolovaných položiek s dvojakým použitím. Napríklad monitorovanie systému, kto má prístup do akých priestorov/laboratórií, môže organizácii pomôcť splniť bezpečnostné protokoly, ktoré sa požadujú pre určité typy výskumu a kontroly vývozu a sankčné povinnosti, ktorými sa stanovujú obmedzenia v prístupe a používaní zariadenia s dvojakým použitím štátnymi príslušníkmi tretích krajín. Podobným spôsobom by mal byť prístup ku kontrolovanej technológii s dvojakým použitím prostredníctvom interných serverov výskumnej organizácie čo najviac obmedzený na základe potreby poznať a citlivé elektronické prenosy by sa mali monitorovať podľa požiadaviek na kontrolu vývozu.

S cieľom ochrániť citlivé projekty zahŕňajúce položky s dvojakým použitím alebo iné položky súvisiace s bezpečnosťou môže výskumná organizácia zaviesť súbor vnútorných opatrení na identifikáciu a zmierňovanie rizík integrovaným spôsobom, čím sa budú riešiť aspekty fyzickej bezpečnosti a bezpečnosti informácií a kontroly vývozu. Je potrebné zdôrazniť, že súčasťou takéhoto integrovaného prístupu môžu byť vývozné povolenia na prenos nehmotných technológií do miest určenia mimo EÚ.

Aké kroky to zahŕňa?

Fyzická bezpečnosť

Podľa posudzovania rizík výskumnej organizácie zaistite, aby kontrolované položky s dvojakým použitím boli zabezpečené proti neoprávnenému premiestneniu, prístupu alebo použitiu všetkými zamestnancami vrátane študentov, hosťujúcich vedeckých pracovníkov a externých spolupracovníkov. Medzi zvažované opatrenia patrí napríklad fyzická ochrana položiek, zriadenie priestorov s obmedzeným prístupom a kontroly vstupu alebo výstupu zamestnancov.

Bezpečnosť informácií

Zaveďte vnútorné zásady a postupy zabezpečeného uchovávaného softvéru alebo technológií s dvojakým použitím v elektronickej podobe a prístupu k nim, a to vrátane antivírusových kontrol, šifrovania dokumentácie, auditorských záznamov a protokolov, kontroly prístupu používateľov a brány firewall.

V prípade zaobchádzania s informáciami podliehajúcimi kontrole vývozu v kontexte medzinárodnej spolupráce sa uistite, že potrebné opatrenia uplatňujú aj partneri organizácie. Takáto požiadavka by mohla byť osobitne zahrnutá v dohode/zmluve o zriadení spolupráce.

Zvážte použitie klasifikačných schém (napr. označení) pri prenose softvéru a technológie obsahujúcich citlivé informácie alebo informácie podliehajúce kontrole vývozu.

Ak je to v danej organizácii možné, zvážte ochranné opatrenia, ako je šifrovanie bez medzifáz na odosielanie softvéru alebo technológií do „cloudu“, ich uloženie v „cloud“ alebo prenos cez „cloud“. ⁽⁴⁵⁾

⁽⁴⁵⁾ Pokiaľ ide o objasnenia, ktoré budete potrebovať v súvislosti s odporúčanými bezpečnostnými normami IT, adresujte svoje otázky príslušnému vnútroštátnemu orgánu členského štátu, v ktorom má vaša organizácia sídlo.

Dodatok 1

Oblasti výskumu, pri ktorých je väčšia pravdepodobnosť, že budú mať na ne vplyv kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím

V nasledujúcich oblastiach výskumu existuje väčšia pravdepodobnosť, že budú mať na ne vplyv kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím, ako v iných výskumných disciplínach. Tento zoznam nie je úplný a môže slúžiť ako (nezáväzný) nástroj na jednoduchšiu identifikáciu relevantného výskumu. V tomto dodatku sú deskriptory dvojakého použitia (pravý stĺpec) svojou povahou dosť všeobecné. Špecifické kontroly vývozu, ktoré obsahujú prísne technické parametre, sú zhrnuté v prílohe I k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím, ktorá by mala byť primárnym zdrojom konzultácie.

Oblasti výskumu	Deskriptory dvojakého použitia
Biológia a (nano)biotechnológia	Ludské, rastlinné a živočíšne patogény Toxíny Biologické ochranné, bezpečnostné a manipulačné zariadenia
Chémia Pokročilá veda o materiáloch	Chemikálie, polyméry, mazivá a prísady do palív Chemické výrobné zariadenia, zariadenia a súčasti, ako sú čerpadlá, výmenníky tepla, ventily a destilačné kolóny Chemické ochranné, bezpečnostné a manipulačné zariadenia
Jadrová fyzika a inžinierstvo	Jadrové reaktory a osobitne navrhnuté alebo upravené zariadenia a súčasti Jadrový materiál
Energetická a environmentálna technológia	Optická a akustická sensorová technológia Kamery a fotoaparáty
Počítačová veda a inžinierstvo Informačné a komunikačné technológie	Zdrojový kód pre niektoré z uvedených spracovaní akustických údajov Digitálne počítače na použitie v sťažených podmienkach Položky súvisiace s narušiteľským softvérom Telekomunikačné systémy, zariadenia, súčasti a príslušenstvo (vrátane odpočúvania a rušenia) Hardvér, softvér a technológia na bezpečnosť informácií (vrátane šifrovania a kryptoanalýzy)
Avionika a letecké inžinierstvo a dizajn	Akcelerometre Gyroskopy Navigačné (prijímacie) systémy Bezpilotné vzdušné prostriedky Platformy pre vypúšťanie rakiet zo vzduchu Družice Letecké motory s plynovou turbínou Náporové motory, náporové motory s nadzvukovým spaľovaním, alebo motory pracujúce v kombinovanom cykle
Polovodič	Integrované obvody Zariadenia na výrobu, testovanie alebo kontrolu polovodičov Substrátové disky Softvér (počítačom podporovaný dizajn) pre polovodiče
Optické inžinierstvo	Lasery Optické snímače Kamerové senzory

Robotika a automatizácia procesov	Obrábacie stroje Roboty, koncové efektory a diaľkovo ovládané kĺbové manipulátory Systémy na kontrolu rozmerov
Aditívna výroba (3D tlač)	Vstupné suroviny Výrobné zariadenie
Kvantové technológie	Kvantová kryptografia
Umelá inteligencia a strojové učenie	Integrované obvody s neurónovou sieťou Neurónové počítače Elektronické komponenty
Námorné technológie	Hladinové plavidlá Ponorné plavidlá Systémy na videnie pod vodou Systémy prenosu a výroby energie
Položky kybernetického dohľadu	Mobilné telekomunikačné zariadenia na odpočúvanie Internetové sledovacie systémy Nástroje na výrobu, prevádzku alebo dopravenie narušiteľského softvéru Softvér na monitorovanie presadzovania práva Digitálne forenznú/vyšetrovacie nástroje

Scenáre výskumu týkajúce sa toho, kde môže dôjsť k zavedeniu kontrol vývozu

Nasledujú scenáre, pri ktorých môže dôjsť k zavedeniu kontrol vývozu položiek s dvojakým použitím. Zoznam nie je úplný.

Scenár	Čo hovorí nariadenie EÚ o položkách s dvojakým použitím?	Takisto na zváženie
<p>Výučba, konzultácie, spolupráca alebo práca na výskume, ktorý sa týka položiek s dvojakým použitím, na colnom území Únie, s hosťujúcimi výskumnými pracovníkmi z tretích krajín</p>	<p>— V nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím nie sú stanovené kontroly osôb mimo EÚ, ktoré majú prístup k položkám s dvojakým použitím na colnom území Únie. Nie je teda potrebná žiadna licencia, pokiaľ kontrolované položky s dvojakým použitím zostanú na colnom území Únie. Keď sa hosťujúci výskumný pracovník z tretej krajiny vráti domov s prístupom ku kontrolovanej položke s dvojakým použitím (alebo ju vlastní), licencia je potrebná.</p>	<p>— V niektorých prípadoch sa na základe vnútroštátnych právnych predpisov vyžaduje licencia na technickú pomoc, prípadne je poskytovanie technickej pomoci zakázané. — Licencia sa môže vyžadovať v prípade, ak subjekt, na ktorý sa vzťahuje sankcia, alebo fyzická/právnická osoba krajiny, na ktorú sa vzťahuje sankcia, hľadá spoluprácu v rámci EÚ. V niektorých prípadoch je podľa sankcií EÚ takáto spolupráca zakázaná.</p>
<p>Výučba, konzultácie, spolupráca alebo práca na výskume, ktorý sa týka položiek s dvojakým použitím, mimo colného územia Únie</p>	<p>— V nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím nie sú stanovené kontroly osôb z EÚ, ktoré sa zapájajú do výskumu zahŕňajúceho položky s dvojakým použitím mimo colného územia Únie. V zásade teda nie je potrebná žiadna licencia, pokiaľ z colného územia Únie neexistuje ku kontrolovaným položkám s dvojakým použitím žiadny prístup.</p>	<p>— V niektorých prípadoch sa na základe vnútroštátnych právnych predpisov vyžaduje licencia na technickú pomoc, prípadne je poskytovanie technickej pomoci zakázané. — Licencia sa môže vyžadovať v prípade, ak subjekt, na ktorý sa vzťahuje sankcia, alebo fyzická/právnická osoba krajiny, na ktorú sa vzťahuje sankcia, hľadá spoluprácu v rámci EÚ. V niektorých prípadoch je podľa sankcií EÚ takáto spolupráca zakázaná.</p>
<p>Organizovanie (virtuálnej) konferencie/stretnutia/seminára/... alebo prezentácia na (virtuálnej) konferencii/stretnutí/seminári/... o výskume, ktorý sa týka položiek s dvojakým použitím, na colnom území Únie</p>	<p>— V nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím nie sú stanovené kontroly osôb mimo EÚ, ktoré majú prístup k položkám s dvojakým použitím na colnom území Únie. Nie je teda potrebná žiadna licencia, pokiaľ kontrolované položky s dvojakým použitím zostanú na colnom území Únie. Keď sa hosťujúci výskumný pracovník z tretej krajiny vráti domov s prístupom ku kontrolovanej položke s dvojakým použitím (alebo ju vlastní), licencia je potrebná. — Ak je konferencia/stretnutie/seminár virtuálna/-e/-y a prenáša sa do miesta určenia mimo EÚ, potom je potrebná licencia na tú časť výskumu, ktorá zahŕňa kontrolované položky s dvojakým použitím.</p>	<p>— V niektorých vnútroštátnych prípadoch sa vyžaduje licencia na technickú pomoc — Je dobrou praxou v oblasti dodržiavania pravidiel upozorniť účastníkov na licenčné požiadavky pri výstupe z colného územia Únie s kontrolovanými položkami. — Licencia sa môže vyžadovať v prípade, ak subjekt, na ktorý sa vzťahuje sankcia, alebo fyzická/právnická osoba miesta určenia, na ktorú sa vzťahuje sankcia, hľadá spoluprácu na colnom území Únie. V niektorých prípadoch je podľa sankcií EÚ takáto spolupráca zakázaná.</p>
<p>Organizovanie (virtuálnej) konferencie/stretnutia/seminára/... alebo prezentácia na (virtuálnej) konferencii/stretnutí/seminári/... o výskume, ktorý sa týka položiek s dvojakým použitím, mimo colného územia Únie</p>	<p>— V nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím nie sú stanovené kontroly osôb z EÚ, ktoré sa zapájajú do výskumu zahŕňajúceho položky s dvojakým použitím mimo colného územia Únie. V zásade teda nie je potrebná žiadna licencia, — ak sú prezentované ústne, dokonca keď sa nahrávajú na mieste, pokiaľ z colného územia Únie neexistuje ku kontrolovaným položkám s dvojakým použitím žiadny prístup,</p>	<p>— V niektorých prípadoch sa na základe vnútroštátnych právnych predpisov vyžaduje licencia na technickú pomoc, prípadne je poskytovanie technickej pomoci zakázané. — Licencia sa môže vyžadovať v prípade, ak subjekt, na ktorý sa vzťahuje sankcia, alebo fyzická/právnická osoba krajiny, na ktorú sa vzťahuje sankcia, hľadá spoluprácu v rámci EÚ. V niektorých prípadoch je podľa sankcií EÚ takáto spolupráca zakázaná.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> — ak ich sprevádza prezentácia alebo iný konferenčný materiál, kde informácie nespĺňajú prahové hodnoty kontrolovanej technológie. — V nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím sa vyžaduje licenciacia, <ul style="list-style-type: none"> — pokiaľ z colného územia Únie existuje ku kontrolovaným položkám s dvojakým použitím prístup. — ak ich sprevádza prezentácia alebo iný konferenčný materiál (v papierovej podobe, na prenosnom počítači alebo inom fyzickom nosiči, akým je napríklad USB kľúč), ktorý obsahuje kontrolovanú technológiu s dvojakým použitím. 	
Publikovanie technológií s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname	<ul style="list-style-type: none"> — Pri publikácii obsahujúcej technológiu, ktorá spĺňa prahové hodnoty pre kontrolu položiek s dvojakým použitím, sa vyžaduje vývozné povolenie. Úmysel publikovať (a teda akt publikovania) nestačí na to, aby sa mohol považovať za taký, ktorý je verejne dostupný, a preto nie je vyňatý spod kontroly. Orgány kontroly vývozu sa spoliehajú na náležitú starostlivosť výskumnej organizácie pri preverovaní predbežných publikácií v citlivých oblastiach výskumu. — V prípade, že publikácia (návrh publikácie) (alebo nespracované údaje) spĺňa prahové hodnoty pre obsahujúcu technológiu s dvojakým použitím podliehajúcu kontrole vývozu, podrobí sa kontrolám vývozu. To platí pre fázu pred publikovaním aj pre fázu skutočného publikovania. V zásade to platí aj pre diplomové alebo dizertačné práce, ktoré spĺňajú prahové hodnoty kontrolovanej technológie. 	Výskumný pracovník alebo výskumná organizácia by mohli zvážiť zmenu alebo vynechanie konkrétnych častí, ktoré obsahujú kontrolovanú technológiu, alebo obmedziť prístup k týmto konkrétnym častiam. Ak zmiernenie nie je možné, výskumný pracovník alebo výskumná organizácia by mali kontaktovať príslušný orgán vo veci spôsobu splnenia licenčnej požiadavky (napr. žiadosť o individuálnu licenciu).
Patentované informácie a informácie pre patentovú prihlášku	<ul style="list-style-type: none"> — V zásade nie je potrebná žiadna licencia, pretože vývoz patentovaných informácií, ktoré sú v plnom rozsahu zverejnené vo verejnom zázname, sa považuje za taký, ktorý je „verejne dostupný“, a preto je vyňatý z kontrol vývozu. — Na export minimálnych potrebných informácií pre patentové prihlášky nie je potrebná žiadna licencia. 	
Vývoz hmotných položiek s dvojakým použitím (tovaru) vrátane návrhu prototypu a použitého laboratória z druhej ruky	<ul style="list-style-type: none"> — Výskumné organizácie môžu (opätovne) predávať, darovať alebo požičiavať položky s dvojakým použitím alebo ich dočasne vyvážať pre svoje vlastné výskumné projekty. Bez ohľadu na to, či sú položky nové, prototypové alebo použité, vyžadujú si licenciu na vývoz, ak sú uvedené v prílohe I, a na transfery v rámci EÚ, ak sú uvedené v prílohe IV k nariadeniu EÚ o položkách s dvojakým použitím. 	

*Dodatok 3***Zoznam varovných signálov**

Ostražito vnímať znaky svedčiace o podozrivých dopytoch alebo spolupráci je nevyhnutné pre boj proti rizikám šírenia zbraní hromadného ničenia, spôsobom ich dodávky a proti destabilizujúcemu hromadeniu konvenčných zbraní alebo doplňujúcich vnútroštátnych opatrení pre položky s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname, súvisiacich s verejnou bezpečnosťou alebo obavami o dodržiavanie ľudských práv.

Vzťahuje sa na vašu situáciu jeden alebo viacero z ďalej uvedených varovných signálov? Toto je silný ukazovateľ pre ďalšie preskúmanie. Neznamená to automaticky licenčnú požiadavku.

Dôrazne sa odporúča, aby ste informácie vyplývajúce z vášho preskúmania alebo obáv zdieľali s vašim príslušným orgánom.

Na základe vašich vlastných skúseností alebo vnútornej politiky vašej výskumnej organizácie je možné vykonať doplnenia alebo zmeny v ďalej uvedenom zozname varovných signálov. Výskumní pracovníci najlepšie vedia, čo je podozrivé v rámci vašej oblasti výskumu.

Váš výskum

- váš výskum zahŕňa inovatívne alebo alternatívne procesy vývoja, výroby alebo použitia položiek s dvojakým použitím, ktoré sú uvedené v zozname,
- váš partner požiadal o nezvyčajné prispôbenie spojené s technickými parametrami v zozname položiek s dvojakým použitím alebo žiadosti o zmenu vyvolávajú obavy týkajúce sa potenciálnych použití individuálne prispôbeného výrobku,
- váš výskum pozná alebo sa ním predpokladá stredná alebo vysoká miera použitia v aplikáciách s dvojakým použitím, vo vojenských alebo citlivých aplikáciách.

Konečné použitie a koncový používateľ

- partner/koncový používateľ je pre vás (alebo vašu výskumnú organizáciu) nový a máte o ňom neúplné alebo nekonzistentné poznatky, prípadne je ťažké nájsť informácie o partnerovi z otvorených zdrojov,
- partner/koncový používateľ má väzby na armádu, obranný priemysel alebo vládny výskumný orgán v krajine, na ktorú sa vzťahuje zbrojné embargo, a deklarované konečné použitie je civilné,
- partner/koncový používateľ je napojený na organizáciu, ktorá sa zaoberá vojenským výskumom, výskumom v oblasti zbraní hromadného ničenia alebo výskumom súvisiacim s kybernetickou bezpečnosťou,
- Zdá sa, že partner/koncový používateľ nie je oboznámený s vašim výskumom a jeho výkonnosnými charakteristikami (napr. mu zjavne chýbajú technické vedomosti, z publikácií alebo verejných webových sídel sa nedajú zistiť relevantné výskumné činnosti),
- partner/koncový používateľ sa usiluje o schválenie od výskumnej organizácie alebo žiada výskumného pracovníka, aby pôsobil ako „veľvyslanec“ s cieľom pritiahnúť výskumných pracovníkov z iných inštitúcií na spoluprácu,
- partner/koncový používateľ požaduje neštandardné požiadavky na vývoj, výrobu alebo používanie, ktoré sa zdajú predimenzované pre plánované použitie,
- kontaktné údaje pri dopytoch (napr. telefónne čísla, e-mail a adresy) sú uvedené v iných krajinách, ako je uvedené pridruženie partnera, alebo sa tak v priebehu času zmenili,
- partner má názov subjektu v jazyku alebo s odkazom, ktorý je pre krajinu usadenia alebo bydliska neočakávaný,
- na uvedenom webovom sídle chýba obsah v porovnaní s tým, čo sa bežne vyskytuje na legitímnych webových sídlach,
- partner/koncový používateľ sa zdráha poskytnúť informácie o konečnom použití položiek (napr. formou vyhlásenia o konečnom použití), uviesť jasné odpovede na obchodné alebo technické otázky, ktoré sú rutinou pri bežných rokovaniach, alebo poskytnúť vyhlásenie o konečnom použití,
- nepresvedčivé vysvetlenie, prečo je spolupráca potrebná vzhľadom na bežnú obchodnú činnosť partnera/koncového používateľa alebo technickú prepracovanosť položiek,
- nezvyčajné požiadavky na nadmerné utajenie zákazníkov, výsledkov alebo špecifikácií výskumu?
- akýmkoľvek spôsobom nezvyčajný výskumný projekt, napr. neštandardní partneri výskumu, prahové hodnoty výkonnosti, kroky výskumu a výsledky, bez uspokojivého vysvetlenia.

Zásielka

- pre hmotné položky: Vyžadovanie nezvyčajných postupov zaslania, balenia alebo označenia. Odmietnutie bežných podmienok Incoterms zásielky, zapečatenia kontajnerov/nákladných vozidiel a potvrdenia prijatia príjemcom/koncovým používateľom. Partner/koncový používateľ požiadal, aby bol tovar prevedený na adresu presmerovania.

Financovanie, finančné a zmluvné podmienky

- financovanie ponúka subjekt neštandardný pre vašich bežných výskumných partnerov,
- financujúci subjekt požaduje nezverejnenie výsledkov alebo zamedzenie šírenia výsledkov na chránené použitie alebo s nadmernými požiadavkami na duševné vlastníctvo alebo utajenie,
- financujúci subjekt odmieta prijať doložku, ktorá neumožňuje konečné použitie vojenského charakteru,
- nie je jasné, kto je financujúci subjekt (k dispozícii nie je žiadne webové sídlo ani žiadne verejné informácie),
- financujúci subjekt komunikuje iba s e-mailovou adresou, ktorá sa nevzťahuje na výskumnú organizáciu, verejný orgán alebo spoločnosť,
- financujúci subjekt poskytuje nevysvetliteľný alebo neobvykle veľkorysý veľký rozpočet na dohodu o výskume, ktorá neobsahuje konkrétne výsledky ani míľniky,
- financovanie zo zámorskej spoločnosti, ktorá ponúka financovanie bez očakávaní alebo požiadaviek nad rámec prístupu k výsledkom výskumu,
- neobvykle výhodné platobné podmienky, ako je zaplatenie neprimerane vysokej ceny alebo úplná platba vopred,
- platbu uskutočňujú iné strany ako zákazník alebo deklarovaní sprostredkovatelia a prebieha inou cestou ako výrobky,
- odmietnutie bežných služieb inštalácie, odbornej prípravy alebo údržby,
- miesto inštalácie sa nachádza v oblasti pod prísnu bezpečnostnou kontrolou alebo v oblasti, do ktorej je značne obmedzený prístup,
- nezvyčajné požiadavky na nadmerné utajenie miest konečného určenia, zákazníkov alebo špecifikácie položiek.

*Dodatok 4***Užitočné otázky pri vytváraní interného programu dodržiavania pravidiel výskumnej organizácie**

Pri vypracovaní interného programu dodržiavania pravidiel alebo v neskoršej fáze môžu výskumné organizácie na preskúmanie existujúceho interného programu dodržiavania pravidiel použiť nasledujúci neúplný zoznam užitočných otázok. Odpovede na tieto otázky by sa zároveň nemali chápať ako uistenie o vhodnom internom programe dodržiavania pravidiel v súvislosti s kontrolou vývozu položiek s dvojakým použitím.

1. Závazok vrcholového manažmentu dodržiavať predpisy

- Je súčasťou záväzku vrcholového manažmentu jasne vyjadrený záväzok výskumnej organizácie vykonávať dostupné kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím?
- Je vyhlásenie ľahko dostupné pre všetkých zamestnancov?

2. Organizačná štruktúra, zodpovednosť a zdroje

- Vymenovala vaša výskumná organizácia osobu, ktorá je poverená, aby odpovedala na otázky zamestnancov týkajúce sa postupov zabezpečenia súladu zo strany výskumnej organizácie, podozrivých dopytov alebo možných porušení pravidiel? Majú všetci zamestnanci k dispozícii kontaktné údaje zodpovednej osoby?
- Ktorých častí alebo činností vašej výskumnej organizácie sa týka kontrola vývozu položiek s dvojakým použitím a zabezpečenie súladu?
- Do ktorej časti vašej výskumnej organizácie patria zamestnanci, ktorí sa venujú dodržiavaniu pravidiel obchodovania s položkami s dvojakým použitím? Mohlo by dôjsť ku konfliktu záujmov medzi zodpovednosťami za dodržiavanie pravidiel a zodpovednosťami týkajúcimi sa získania financovania výskumu alebo zabezpečenia zhodnotenia výskumu?
- Ak sa vaša výskumná organizácia rozhodne externe zabezpečiť riadenie dodržiavania pravidiel obchodovania s položkami s dvojakým použitím, ako je organizovaná spolupráca s vašou výskumnou organizáciou?
- Koľko ľudí je zamestnaných výhradne na kontrolu vývozu položiek s dvojakým použitím, alebo v spojení s inými úlohami? Sú k dispozícii náhradní zamestnanci?
- Ako je zorganizovaný vzťah medzi zamestnancami vykonávajúcimi kontrolu vývozu a vrcholovým manažmentom, napríklad pokiaľ ide o výmenu informácií?
- Má vaša výskumná organizácia zdokumentovaný súbor politík a postupov týkajúcich sa kontrol vývozu položiek s dvojakým použitím a distribuuje ho všetkým príslušným zamestnancom? V akom formáte?
- Sú k dispozícii elektronické nástroje, ktoré pomáhajú pri postupoch vykonávaných vo vašej výskumnej organizácii v oblasti dodržiavania pravidiel?

3. Odborná príprava a zvyšovanie informovanosti

- Poskytuje vaša výskumná organizácia (na mieru prispôbené) činnosti odbornej prípravy alebo zvyšovania informovanosti v oblasti dodržiavania pravidiel?
- Aké formy odbornej prípravy alebo zvyšovania informovanosti ponúka vaša výskumná organizácia v oblasti dodržiavania pravidiel? Sú to napríklad: externé semináre, účasť na informačných stretnutiach, ktoré ponúkajú príslušné orgány, interné vzdelávacie podujatia atď.
- Ako je zabezpečené, aby zamestnanci vykonávajúci kontrolu vývozu položiek s dvojakým použitím boli riadne vyskolení a správne informovaní o všetkých príslušných právnych predpisoch?

4. Postupy preverovania vývozu**4.1. Klasifikácia položiek**

- Posudzujú sa všetky výrobky relevantné pre vývoz podľa kontrolných zoznamov položiek s dvojakým použitím alebo reštriktívnych opatrení na úrovni EÚ a vnútroštátnej úrovni a kto je za to zodpovedný?
- Podieľa sa vaša výskumná organizácia na elektronickom prenose softvéru alebo technológií s dvojakým použitím? Ak áno, ako výskumná organizácia zabezpečuje súlad s kontrolami softvéru alebo technológií?
- Sú zavedené postupy pre zamestnancov, ktorí pri návšteve v zahraničí majú prístup ku kontrolovanej technológii alebo softvéru?
- Zaznamenáva sa klasifikácia výrobkov, ktoré výskumná organizácia prijala alebo vyrobila?

- Premietajú sa zmeny vo vnútroštátnych kontrolných zoznamoch a kontrolných zoznamoch EÚ položiek s dvojakým použitím do postupov výskumnej organizácie týkajúcich sa klasifikácie?
- V súvislosti s článkom 11 ods. 9 nariadenia o položkách s dvojakým použitím, uvádza sa v obchodných dokladoch týkajúcich sa prepravy hmotných položiek s dvojakým použitím v rámci EÚ, že tieto položky podliehajú kontrolám, pokiaľ sa vyvážajú z EÚ?

4.2. Posudzovanie rizík kontrolovanej činnosti

V dodatku 3 k tomuto usmerneniu si pozrite neúplný zoznam otázok týkajúcich sa „varovných signálov“, ktoré môžu prispieť k procesu preverovania vývozu vo vašej výskumnej organizácii s cieľom odhaliť podozrivé dopyty od zákazníkov.

- Aké sú postupy týkajúce sa riešenia kladných a záporných výsledkov posudzovania rizík kontrolovanej činnosti?
- Ako sa riešia „falošne kladné“ výsledky (t. j. zbytočné obavy) z preverovania vývozu?

Kontroly týkajúce sa miest určenia a subjektov, na ktoré sa vzťahuje embargo alebo sankcie, alebo citlivých miest určenia a subjektov

- Ako zohľadňuje vaša výskumná organizácia pri posudzovaní rizík kontrolovanej činnosti reštriktívne opatrenia (vrátane sankcií)?

Preverenie deklarovaného konečného použitia a zúčastnených strán

- Aké interné postupy sa uplatňujú pri preverovaní deklarovaného konečného použitia a zúčastnených strán?
- Ako sa preverujú (nové) zúčastnené strany? Pravidelne opätovne preverujete existujúcich partnerov alebo financujúce subjekty?

„Univerzálne“ kontroly položiek s dvojakým použitím, ktoré nie sú uvedené v zozname

- Ako sa zhromažďujú a používajú znepokojujúce informácie týkajúce sa deklarovaného konečného použitia (v zmysle ustanovení o univerzálnej kontrole ⁽⁴⁶⁾)?

Preverenie rizika diverzie

- Má vaša výskumná organizácia zavedené postupy preverovania rizika diverzie?

4.3. Stanovenie licenčných požiadaviek a žiadostí o licenciu vrátane kontrolovaných činností v oblasti sprostredkovania, prepravy a tranzitu

- Ako je zabezpečené, aby sa v každom jednotlivom prípade uplatnil/použil správny typ licencie (individuálna, rámcová alebo všeobecná licencia)?
- Ako sa zabezpečuje, aby sa rozpoznali aj menej zrejmé druhy vývozu a iné činnosti, na ktoré sa vzťahujú reštrikcie, a aby nedošlo k ich uskutočneniu v rozpore s právnymi predpismi EÚ a členských štátov o kontrole obchodovania s položkami s dvojakým použitím?

4.4. Kontroly po udelení licencie vrátane kontroly zásielok a dodržania podmienok povolenia

- Vykonáva sa konečné posudzovanie rizík kontrolovanej činnosti pred zaslaním alebo prenosom položiek s dvojakým použitím?
- Ako vaša výskumná organizácia zabezpečuje, aby boli dodržané podmienky licencie (vrátane podávania správ)?

5. Preskúmania výkonnosti, audity, interné podávanie správ a nápravné opatrenia

- Podrobujú sa bežné denné prevádzkové postupy relevantné pre obchodnú činnosť (náhodnému) preskúmaniu výkonnosti v oblasti kontroly obchodovania s položkami s dvojakým použitím?

⁽⁴⁶⁾ Články 4, 5, 9 a 10 nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím.

- Uplatňuje vaša výskumná organizácia interné alebo externé audítorské postupy?
- Uplatňuje vaša výskumná organizácia postupy oznamovania protiprávnej činnosti a eskalačné postupy?
- Aké nápravné opatrenia prijíma vaša výskumná organizácia v prípade nesúladu?

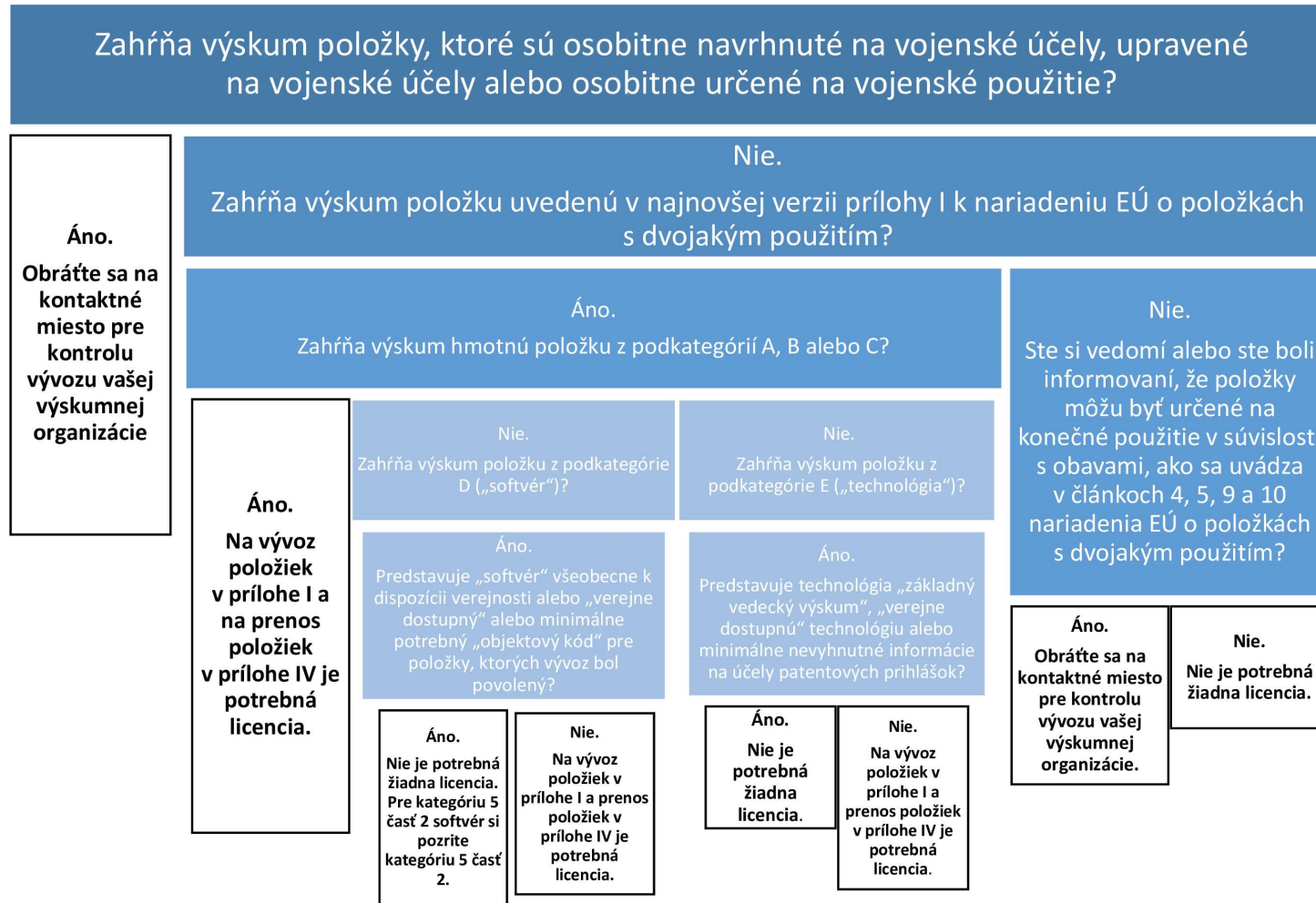
6. Vedenie záznamov a dokumentácia

- Aké sú postupy vašej výskumnej organizácie pri archivácii a vyhľadávaní dokumentov týkajúcich sa kontroly obchodovania s položkami s dvojakým použitím? Uvažovala vaša výskumná organizácia o možnosti zaradiť záznam o predchádzajúcich kontaktoch s príslušným orgánom?
- Poznajú zamestnanci vykonávajúci kontrolu obchodovania s položkami s dvojakým použitím a príslušní obchodní partneri právne požiadavky týkajúce sa vedenia záznamov?
- Kontroluje sa úplnosť, presnosť a kvalita záznamov?

7. Fyzická bezpečnosť a bezpečnosť informácií

- Zavádza vaša výskumná organizácia opatrenia v oblasti kybernetickej bezpečnosti s cieľom chrániť softvér a technológie s dvojakým použitím a zabezpečiť, aby sa nestratili, neboli ľahko odcudziteľné alebo vyvezené bez platnej licencie?
 - Dokáže vaša výskumná organizácia identifikovať kritické kroky a súvisiace slabé miesta v oblasti fyzickej bezpečnosti a bezpečnosti informácií, pokiaľ ide o položky s dvojakým použitím?
-

Vývojový diagram licenčných požiadaviek na vývoz a transfery položiek s dvojakým použitím v rámci EÚ ⁽⁴⁷⁾

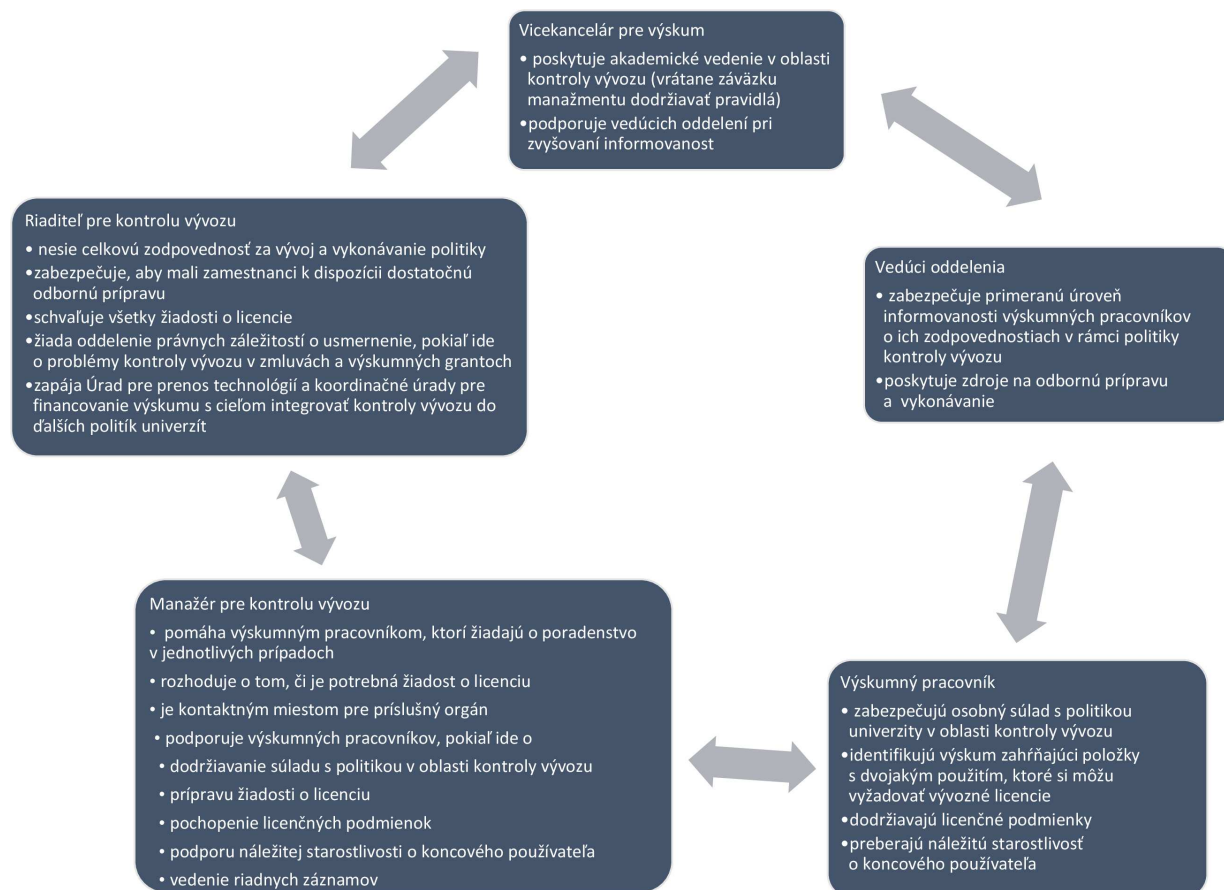

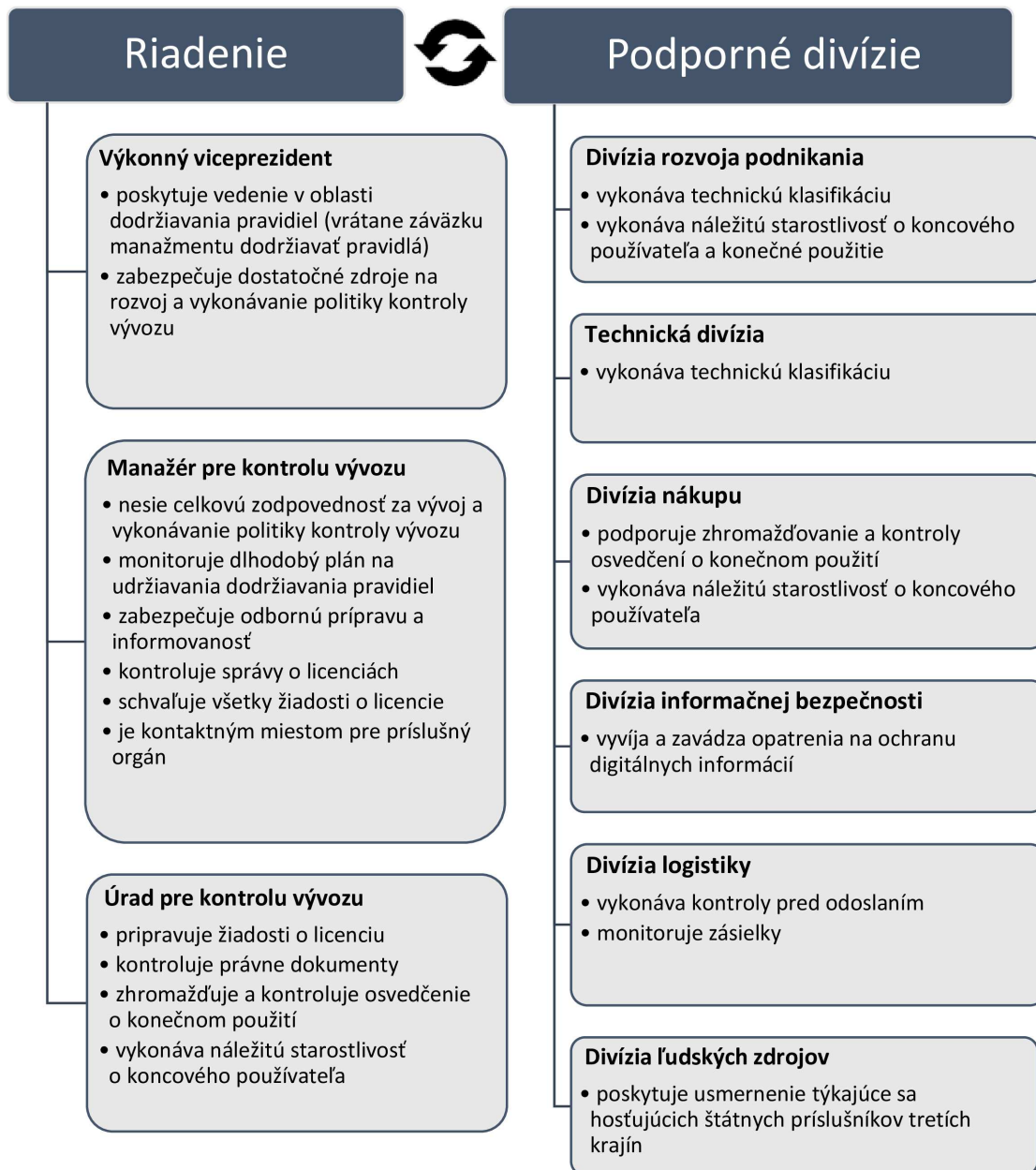
⁽⁴⁷⁾ Táto schéma nezahŕňa licenčné požiadavky na položky, ktoré sú osobitne navrhnuté alebo upravené na vojenské účely. Pozrite si príslušné informácie poskytnuté výskumnou organizáciou alebo vaším príslušným orgánom. Terminológia v dvojitých úvodzovkách (t. j. „softvér“) sa vzťahuje na vymedzenie pojmov stanovené v nariadení EÚ o položkách s dvojakým použitím.

Dodatok 6

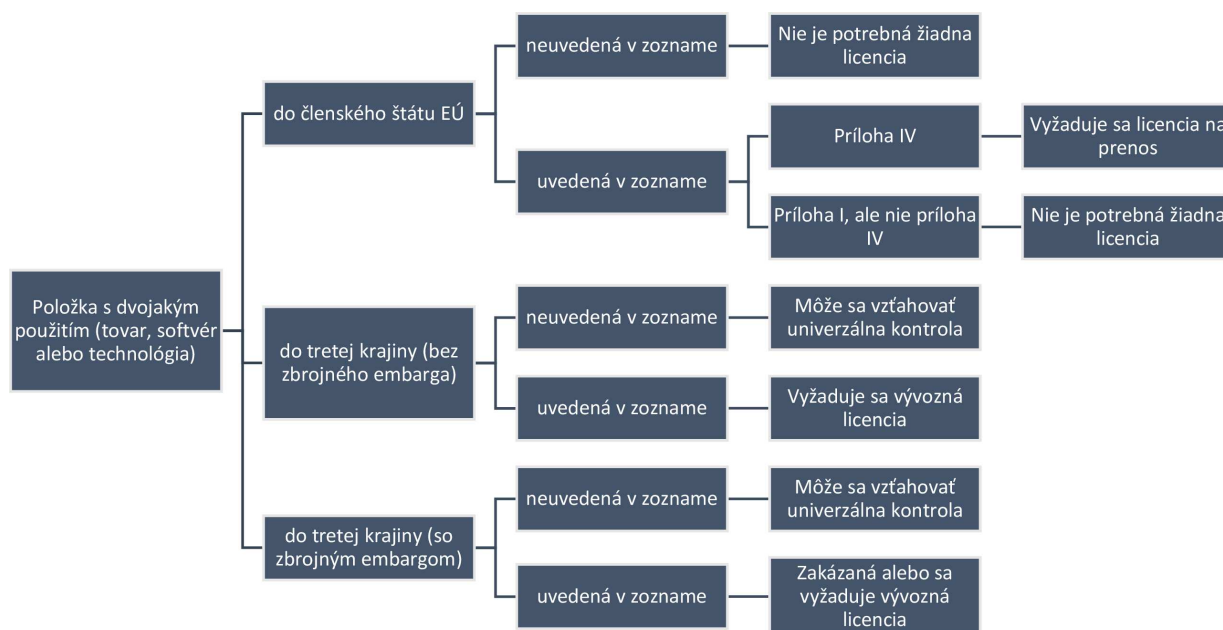
Príklady možnej organizačnej štruktúry v oblasti dodržiavania pravidiel vo výskumnej organizácii

Tieto príklady ilustrujú, kto by mohol prevziať úlohy a zodpovednosti v oblasti dodržiavania pravidiel vo výskumnej organizácii. Pri prvom obrázku sa vychádza z „tradičnejšej“ štruktúry výskumnej organizácie, ako je univerzita; pri druhom v poradí sa vychádza skôr z aplikovanej štruktúry výskumného centra. Tieto príklady boli zozbierané pri vypracovaní návrhu usmernenia a boli anonymizované.

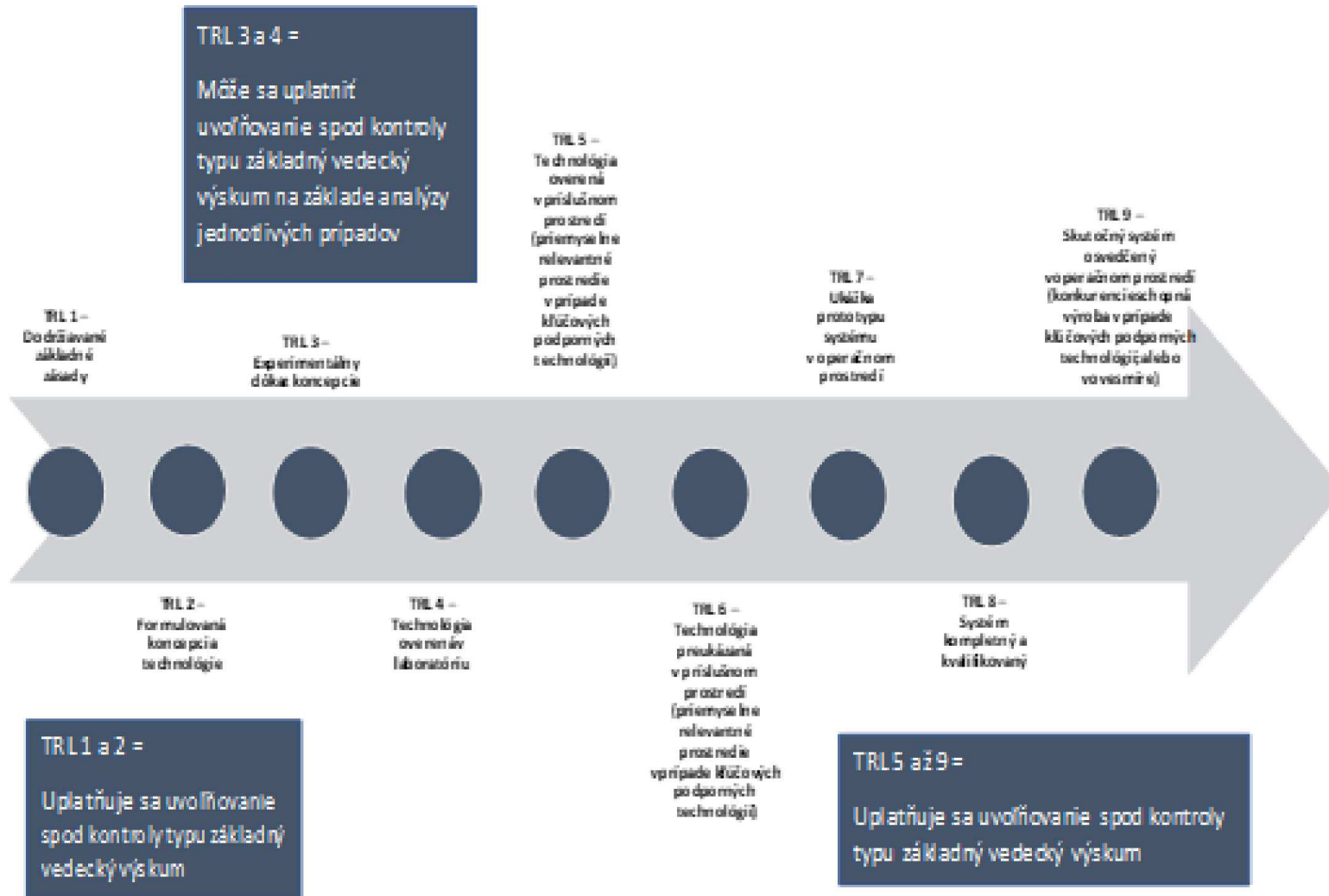

Dodatok 7

Zhrnutie licenčných požiadaviek na položky s dvojakým použitím ⁽⁴⁸⁾

⁽⁴⁸⁾ Dodatok 7 predstavuje súhrn licenčných požiadaviek na položky s dvojakým použitím podľa nariadenia EÚ o položkách s dvojakým použitím. Vnútroštátnymi právnymi predpismi sa môžu ukladať ďalšie licenčné požiadavky. Tento dodatok nezahŕňa licenčné požiadavky na položky, ktoré sú osobitne navrhnuté alebo upravené na vojenské účely. Pozrite si príslušné informácie poskytnuté vašim príslušným orgánom.

Úrovne technologickej pripravenosti

*Dodatok 9***Odkazy a kontakty**

Zoznam príslušných orgánov kontroly vývozu v členských štátoch EÚ je dostupný na tejto webovej stránke:

<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>.

Zoznam vnútroštátnych opatrení EÚ je dostupný na nasledujúcej webovej stránke:

<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>.

Ak sú k dispozícii, prečítajte si všetky dodatočné vnútroštátne usmerňovacie materiály od vášho príslušného orgánu.
